

Kymenlaaksossa on teollisuutta, mutta meiltä puuttuu teollisuutta, joka tarjoaisi työpaikkoja naisille. Kymenlaaksossa on nais-työttömyyttä ja ns. piilevää työttömyyttä. Me tarvitsemme lisää työlisyyttä ja samalla me tarvitsemme uudistuvaa ammattikoulutusta. Tällä Satakunnan piirin edustajat ovat tuoneet esille sen, että he toivoisivat Raumalle lastentarhaopettajaseminaaria, samoin Poriin teknillistä opetusta lisää. Me kymenlaaksolaiset toivoisimme Kotkaan merenkulun korkeakoulua ja puutarhaopistoa. Samoin toivoisin esitystä puoluejohdolle, että jos aluepoliittinen neuvottelukunta pikapuoliin nimitetään, Kymenlaaksosta tulisi tähän toimikuntaan myös edustaja.

Puhetta siirtyi johtamaan Johannes Koikkalainen.

Jaakko H y v ö n e n (puoluetoimikunta): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tällä toveri Sarkkinen pyysi selostusta valtion-yhtiöiden toiminnasta ja tämä täytyy puoluetöimikunnan tietysti tehdä. Puheenvuorosta ilmeni, että valtionyhtymät eivät olisi noudattaneet kehitysaluepolitiikan periaatteita. Tosiasiat eivät ole kyllä aivan näin huonosti. Lapin lääniin valtiojohtoiset yritykset ovat rakentaneet Veitsiluodon Tehtaat, Outokumpu Oy on rakentanut Tornion terästehtaat ja lisäksi Kemin maalaiskunnassa on kaivostoiminta aloitettu. Oulun läänissä valtion yritysten toimesta on saatu aikaan noin 7 000 työpaikkaa. Huomattavimmat laitokset ovat Rautaruukin tehtaat Raahessa, Kemiran tehtaat Oulussa, Outokummun tehtaat Pyhäsalalla ja Otamäki Oy:n tehtaat Vuolijoenla. Molemmissa läänissä on suoritettu sotien jälkeisen ajan suurimmat vesivoimalaitosinvestoinnit. Kuopion lääniin valtion toimesta on rakennettu Siilinjärven tehtaat Kemiran toimesta ja Savon Sellun puunjalostustehtaat Kuopioon. Keski-Suomen läänissä valtion yritykset ovat saaneet aikaan laajennuksia Valmetin tehtailla Jyväskylässä ja lisäksi on suunnitteilla Televan teollisuuslaitokset Äänekoskelle. Pohjois-Karjalan läänissä

Enso-Gutzeit on rakentanut Uimaharjun tehtaan Enoon ja Pankakosken tehtaat on uudistettu Pielisjärven kunnassa.

Välihuuto: On vähennetty työvoimaa!

P u h u j a : Kymen läänin alueella on rakennettu Kaukopäähän uusia tehtaita ja lisäksi uudistettu vanhoja. Summan tehtaat on rakennettu sotien jälkeen kokonaan ja Lappeenrantaan Imatran Voiman kanssa yhteistyössä rakennetaan voimalaitosta. Vaasan läänissä Outokumpu ja Kemira ovat molemmat rakentaneet yhteensä noin 2 600 työpaikkaa. Hämeen läänissä Enso-Gutzeit on rakentanut Lahteen tehtaita ja Rautaruukki on Hämeenlinnaan tehnyt metallinvalssaamon. Turun ja Porin läänin osalle on tullut Outokummun tehtaat Poriin ja Harjavaltaan, ja lisäksi Uudenmaan lääniin Sköldvikin alueelle Nesteen investoinnit.

Näin ollen tästä luettelosta voi tehdä sellaisen johtopäätöksen, että valtion yritystoiminta on suhteellisen tasaisesti laajentunut, ja ainut, joka aivan erityisen perustellusti voi olla tyytymätön, on Mikkelin lääni. Samalla tavalla tyytymättömyyden aihetta tietysti voisi olla Etelä-Pohjanmaallakin, jossa on suhteellisen laaja-alainen työllisyysalue, johonka valtion toiminnan laajentuminen ei ole ulottunut.

Kokonaisuudessaan valtion teollisuuden laajentumisnopeus on ollut keskimääräistä teollisuuden laajentumista nopeampi ja tällä hetkellä se vastaa noin 18 % teollisuuden tuotannon bruttoarvosta.

Joka tapauksessa me voimme siitä huolimatta yhtyä Sarkkiseen siinä, että aivan perustellusti me voimme vaatia vieläkin tarmokkaampaa toimintaa nimenomaan tällaisen konkreettisen kehitysaluepolitiikan hyväksi, mutta tähänkin mennessä on sentään jotakin jo tehty.

Matti A h d e (puoluetoimikunta): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Valitettavasti tuo toveri Mikko Pekkonen poistui, ja

minun tarkoituksenani oli ainoastaan oikaista eräs hänen puheenvuorossaan esiintynyt käsitys hajasijoituskomitean mietinnön sisällöstä. Sosialidemokraatit hajasijoituskomiteassa edustivat juuri sitä kantaa, jota toveri Pekkonenkin puheenvuorossaan. Me lähdimme siitä, että delegoimalla jo oleviin läänien piiri- ja paikallistason hallintoelimiin päätöksentekovaltaa valtion keskusvirastoista hajasijoituksen kannalta hallintonaikokulmasta ja taloudellisuudenkin näkökulmasta päästään parhaaseen lopputulokseen. Se oli nimenomaan sosialidemokraattien kanta komiteassa. Tämän lisäksi komitea esitti hajasijoitettaviksi sen kaltaisia valtion virastoja ja laitoksia, joidenka katsottiin olevan hallintoa vaikeuttamatta tai taloudelliselta kannalta edullisempaa sijoittaa pääkaupunkiseudulta ulos.

Ne hajasijoituskomitean esittämät valtion virastojen ja laitosten hajasijoitustoimenpiteet komitean tekemien laskelmien perusteella ovat taloudellisesti edullisia eivätkä taloudellisesti kannattamattomia. Helsingin kaupungin ongelma tänä päivänä on konttorisoituminen. Esim. Teuvo Aura asiantuntijalausunnossaan komitealle ilmoitti, että Helsinki ei haluaisi enää yhtään uutta valtion virastoa ja laitosta. Helsinki tarvitsee asuntoja eikä konttoreita.

Välihuuto: On Porvoossa!

P u h u j a : On totta, sanottakoon, mutta sanoisin, että tähän yhtyy sosialidemokraattinen järjestöväki hyvin pitkälle Helsingissä. Tänä päivänä on niin, että Helsinki ei pysty tyydyttämään valtion virastojen ja laitosten lisäkonttoritilojen tarvetta, ja kun vielä sitten asukkaatkin näiden laitosten paisumisen johdosta joutuvat muuttamaan Vantaalle, helsinkiläiset eivät ole katsoneet tätä kehitystä myönteiseksi. Se on tunnustettava tosiasia. Tämän takia komitea katsoo, että purkamalla tätä valtion virastojen ja laitosten kasvupainetta muualle Suomeen voidaan taloudellissimmin ohjata tätä valtion virastojen ja laitosten paisumista maamme muihin osiin.

Kuitenkaan hallinnon kannalta ei kai tämä ongelma ole ratkaistu sillä, että jokin laitos siirretään Helsingistä Kuopioon, Jyväskylään tai Ouluun, koska hallinnon kannalta samat ongelmat säilyvät. Siksi vieläkin haluaisin korostaa, että sosialidemokraatit edustivat periaatteessa ja pääasiallisesti sitä kantaa, että sijoittamalla hallintoa lääninhallintoon paikallis- ja piirihallintotasolle tasapuolisemmin voidaan maan eri osia kehittää myös hallinnon osalta.

Eero L e s k i n e n (Kuopio): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! En aio kovin pitkälle enää viedä tämän puoluepuheen kokouksen aikaa. Puuttuisin muutamaan seikkaan, Helsingin piirin julkaisemaan lehtiseen taikka Helsingin seudun kehittämisedellytyksiä käsittelevään vihkoseen, jossa em. piiri puuttuu myös kehitysalue-lainsäädäntöön ja sen epäkohtiin. Näin kehitysalueen edustajana on todettava, että tämän lain ovat hyvin suurella määrällä laatineet teknokraatit, jotka asuvat täällä etelässä, ja kehitysalueen edustajia ei ole kovinkaan pitkälle näissä seikoissa kuultu. Näin ollen tämä laki onkin viime aikoina suosinut lähinnä suuryrityksiä ja jättänyt työvaltaiset pienyritykset heikompaan asemaan.

Yleensä täällä aluepolitiikasta puhuttaessakin kehitysalueita edustavat hyvin monissa tapauksissa henkilöt, jotka ovat niin monta vuotta joutuneet asumaan Helsingissä tai Helsingin ympäristössä, että he eivät enää tunne niiden alueiden ihmisten ongelmia, jotka ovat kehitysalueilta. Sanoisin, että puolueen tulisi vastaisuudessa kiinnittää suurempaa huomiota siihen, että tätä aluepolitiikkaa luovat lähinnä siellä jatkuvasti asuvat ihmiset eivätkä yksinomaan ne, jotka käyvät täältä Helsingistä käsin viettämässä viikonloppua siellä Keski- ja Pohjois-Suomessa. On erittäin mielihyvällä merkille pantava toveri Sorsan kannanotot aluekysymyksistä viime ministerisavotassa Viitasaarella, ja uskon niiden kannanottojen ratkaisevasti vaikuttavan myös tulevaan hallituspolitiikkaan ja valtakunnalliseen

kehittymiseen ilman alueellisia ristiriitoja.

Viittasin jo aikaisemmin Helsingin piirin julkaisemaan Helsingin kehittämisohjelmaan. Siellä esitettiin myös lukuja asuntotuotannosta, kuinka 1961-luvulla olivat kaupunkien asuntotuotantomarkkinat huomattavasti kireämmät kuin 1971, ja todettiin maaseudun saaneen tänä aikana huomattavasti enemmän asuntolainoja. Näin ei kuitenkaan ole. On todettava, että 1961-luvulla jaettiin maaseudun rakentamislainoitus suurimmaksi osaksi maankäyttölakien puitteissa eikä aravalainoitusta tarvittu, mutta tämän kymmenluvun välillä poistettiin maankäyttölakien myönteisyys maaseudun asuntotuotantoon, ja näin ollen maaseutukin siirtyi aravalainoitettuun asuntotuotantoon. Tämä prosentuaalinen kasvu johtuu lähinnä siitä eikä valtiovallan suuremmista markkamääräisistä investoinneista.

1950-luvulla oli työtä tarjolla useimmilla paikkakunnilla niin Keski-, Pohjois- kuin Etelä-Suomessakin, mutta 1960-luvulla alkoi voimakas muuttoliike Etelä-Suomeen ja Ruotsiin. Me demarit olemme yhtenä syynä esittäneet senaikaisen keskustapuolueen harjoittaman hallituspolitiikan, ja se varmasti yhtenä osasyynä onkin. Mutta toisaalta on todettava, että perussyynä lieenee kuitenkin metsätalouden voimakas koneellistuminen, jonka seurauksena maamme monilukuinen pienviljelijäväestö menetti lisäänsiomahdollisuutensa. Samanaikaisesti puutavarayhtiöt saivat verohelpotuksia investoidessaan koneelliseen puutavaran korjaamiseen tarvittaviin koneisiin ja yhtiöiden pääkonttoreiden laajennuksiin tänne Helsinkiin. Suuryhtiöiden verotuksen järjestämiseen niin, ettei investoida turhan prameisiin konttoreihin ja tällä tavalla veroa kiertäen, on kiinnitettävä entistä suurempi huomio ja tuottamattomat investoinnit saatettava verotuksen piiriin lukuun ottamatta asumiseen tarvittavia asuntoja.

Toteaisin, että toivottavasti tänä päivänä käyty keskustelu aluepolitiikasta luo meihin sosialidemokraatteihin yhtenäistä hen-

keä ja tasapuolista kehittämistä niin Helsingin seudulla kuin muusakin Suomessa. Kiitos!

Keskustelu päättyi.

P u h e e n j o h t a j a : Julkilausuma on parhaillaan monistettavana ja sen pitäisi tulla aivan näinä minuutteina kokousedustajille. Meidän täytyy hetkisen aikaa odottaa, ennen kuin pääsemme julkilausuman hyväksymään.

Menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja, oliko Portugalin sosialistisen puolueen avustuskysymyksen julkilausuma valmiina, että voitaisiinko se esittää ensin ajan voittamiseksi ja sen jälkeen otettaisiin esille aluepoliittinen julkilausuma?

Kalervo A a t t e l a : Menettelytapavaliokunnan esitys Portugalia koskevasta julkilausumasta on valmiina, joten voitaisiinko se ottaa ensin käsiteltäväksi?

P u h e e n j o h t a j a : Voiko kokous hyväksyä, että ensin käsitellään menettelytapavaliokunnan kannanotto Portugalin sosialistisen puolueen avustuskysymyksestä ja sen jälkeen julkilausuma aluepolitiikasta? Hyväksytään!

Hyväksyttiin.

Menettelytapavaliokunnan ehdotus Portugalia koskevaksi julkilausumaksi

P u h e e n j o h t a j a : Menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja!

Kalervo A a t t e l a : Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Menettelytapavaliokunta esittää hyväksyttäväksi seuraavan julkilausuman:

"Sosialidemokraattinen puolue neuvosto ilmaisee tyytyväisyytensä sen johdosta, että Portugalia pitkään johtanut fasistinen hallin-

to on kukistunut. Tämä tosiasia tekee mahdolliseksi kansanvaltaisen poliittisen järjestelmän luomisen Portugaliin. Kansanvaltainen poliittinen järjestelmä merkitsee mm. ammatillisen liikkeen toimintavapautta työssä palkansaajien hyväksi sekä kansan enemmistön tahdon toteutumista yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Portugalin sosialistisen puolueen tehtävä on oleva mittava maan kansanvaltaisessa rakennustyössä. Tätä tehtävää se ei kykene hoitamaan, ellei sen käytössä ole samanlaisia taloudellisia voimavaroja kuin kilpailevilla puolueilla. Taatakseen osaltaan Portugalin sosialistiselle puolueelle mahdollisuudet toteuttaa pyrkimyksiään puolue-neuvosto tukee puolue-toimikunnan päätöstä keräyskampanjan järjestämiseksi Portugalin kansanvaltaisen työväenliikkeen hyväksi.

Puolueneuvosto vetoaa SDP:n jäseniin ja kannattajiin: Tukekaa Portugalin sosialistista puoluetta taloudellisesti, antakaa sille edellytykset toteuttaa demokraattista ja sosialistista politiikkaa!" (suosionosoituksia)

Menettelytapavaliokunnan ehdotus Portugalia koskevaksi julkilausumaksi hyväksyttiin keskustelutta.

P u h e e n j o h t a j a : Meidän täytyy pitää pieni paussi siksi, kunnes saamme julkilausumat monistuksesta, mutta se ei tietävästi kestä kauan, joten pyydän, että puolueneuvoston jäsenet ovat jossakin lähituntumassa, että voidaan jatkaa kokousta. Kokous keskeytetään hetkeksi.

Tauko kello 16.40 - 16.43.

P u h e e n j o h t a j a : Puolueneuvoston jäseniä kehoitetaan sijoittumaan paikoilleen. Puolueneuvoston kokous jatkuu!

Menettelytapavaliokunnan ehdotus aluepoliittiseksi julkilausumaksi

P u h e e n j o h t a j a : Pyydän menettelytapavaliokunnan puheenjohtajaa esittämään menettelytapavaliokunnan ehdotuksen jul-

kilausumaksi. Ole hyvä!

Kalervo A a t t e l a : Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Menettelytapavaliokunnassa on suhteellisen laajasti käsitelty nyt pöydille jaettua julkilausumaluonnosta, joka on menettelytapavaliokunnan yksimielinen ehdotus tämän kokouksen julkilausumaksi. Samassa yhteydessä menettelytapavaliokunta on halunnut korostaa niitä piirien kannanottoja, joita etukäteen valmisteltuina tässä kokouksessa on esitetty ja joita ovat täydentäneet puolueneuvoston jäsenten kokouksessa esitetyt näkemykset. Tämän vuoksi menettelytapavaliokunta on varsinaiseen julkilausumaansa liittänyt kaksi kohtaa, joista ensimmäisessä todetaan piirien kannanottojen merkitys ja sen huomioon ottaminen asian jatkokäsittelyssä. Edelleen menettelytapavaliokunnassa on haluttu erityisesti korostaa sitä, että tässä yhteydessä ei ole otettu kantaa väliportaahan hallinnon ratkaisumalleihin, vaan nämä asiat tulee saattaa erikseen puolueneuvoston käsiteltäväksi. Kuten totesin, menettelytapavaliokunta on asiaa käsiteltyään ja useampien vaihtoehtojen kohdalta asiaa käsiteltyään päättänyt seuraavaan yksimieliseen kannanottoon:

"Puolueneuvosto kehottaa puolue-toimikuntaa ottamaan aluepolitiikkaa koskevan lainsäädännön ja muiden toimenpiteiden valmistelussa huomioon piirien kannanotot ja keskustelun aikana esitetyt näkemykset. Samalla puolueneuvosto todeten, että väliportaahan hallinnon ratkaisumallit tulee erikseen saattaa puolueneuvoston käsiteltäväksi, hyväksyy toimintaohjeeksi seuraavan julkilausuman:

Aluepolitiikka on yhteiskuntapolitiikan lohko, joka kiinnittää päähuomion yhteiskunnan kehityksen alueellisiin ominaisuuksiin ja sen ohjaamiseen. Kehitysaluepolitiikka on muodostunut osassa maata valtion varoista tapahtuvaksi yksityisen yritystoiminnan tukemiseksi. Siksi sos.-dem. puolueneuvosto edellyttää, että kehitysaluepolitiikasta siirrytään koko maan kattavaan, demokraattisesti johdettuun suunnitteluun perustuvaan aluepolitiikkaan.

Aluepolitiikan päämääränä tulee olla ihmisten välisen tasa-arvon saavuttaminen. Työpaikan, asunnon ja palvelujen saanti tulee turvata maan eri osissa. Alueellisiin tasa-arvotavoitteisiin tulee pyrkiä turvaten koko maassa vähävaraisen väestönosan elinolosuhteiden kaikinpuolinen kehittäminen. Aluepolitiikan tulee olla valtakunnallista, kokonaisvaltaista toimintaa, jonka tulee tapahtua siten, ettei synnytetä vahingollisia vastakkainasetteluja maan eri osien välillä. Aluepolitiikan tulee siten merkitä kehitysalueiden ohella myös väli-Suomen sekä Helsingin seudun väestön elinolosuhteiden turvallista kehittymistä.

Elinkeinorakenteen muutos on keskeinen nykyisen alueellisen kehityksen alullepanija ja suuntaaja. Siksi aluepolitiikassa korostuu elinkeino- ja erityisesti teollisuuspoliittinen toimintalinja. Lisäksi aktiivisella aluepolitiikalla voidaan saada aikaan myönteisiä väestö- ja perhepoliittisia heijastusvaikutuksia. Myös koulutuspolitiikalla voidaan luoda kehitysedellytyksiä.

Aluepoliittisia päämääriä toteuttavan elinkeinopolitiikan tulee olla suunnitteluun perustuvaa tuotannon sijoittumisen ohjaamista. Tämän tulee tapahtua mahdollistamalla yhteiskunnan entistä suurempi vaikuttaminen yritystoiminnan päätöksentekoon. Tämä edellyttää yritysten sijainninohjausmenettelyn pikaista kehittämistä ja käyttöönottoa sekä valtioenemmistöisen yritystoiminnan lisäämistä. Aluepolitiikka ei saa olla yksityisten yritysten summittaista tukemista niin, että sijaintipaikan valinta jäisi edelleenkin yksinomaan yritysten itsensä ratkaistavaksi niiden omista, usein varsin lyhytnäköisistä ja itsekkäistä lähtökohdista. Aluepoliittiset tuetkin on nähtävä eräänä yritysten sijoittumisen ohjaamiskeinona. Niitä voidaan käyttää tapauskohtaiseen harkintaan perustuen hyväksyttyjä aluepoliittisia tavoitteita toteuttaessa. Aluepolitiikan uudistaminen ja tehostaminen ei tämän vuoksi saa perustua nykyisen kaltaisen summittaisen, palkanansaitsijoiden kustantaman tukipolitiikan lisäämiseen.

Paitsi yksityisen yritystoiminnan sijoittumista ohjaamalla tulee alueelliseen kehitykseen vaikuttaa julkista hallintoa uudistamalla. Tämän tulee ensisijaisesti tapahtua siirtämällä ja demokratisoimalla päätösvaltaa sekä toimintoja läänin-, piiri- ja paikallishallintoon sekä uudistamalla lääninjako noudattamaan toimintakykyisiä, talousaluejakoon perustuvia aluekokonaisuuksia. Kunta-uudistus on saatava aikaan. Valtion keskushallinnon virastojen ja laitosten hajasijoittamista on toteutettava siinä määrin kuin se on mahdollista turvaten hallinnon tarkoituksenmukainen jatkuminen sekä virastojen ja laitosten palvelujen kokonaisuutena katsoen tehokas toteuttaminen ja henkilökunnan asema. Helpoimmin hajasijoittaminen onnistuu uusien laitosten perustamisen yhteydessä.

Suunnitelmallinen aluepolitiikka ei onnistu perustuessaan yksinomaan kehitysaluevyöhykkeiden mukaiseen toteuttamiseen. Suunnitelmallisen aluepolitiikan toteuttamisen perusedellytys on yhdyskuntien omat kehittymisen edellytykset ja rajoitukset huomioon ottava kasvukeskuspolitiikka. Tämä edellyttää riittävän pitkälle yksilöidyn valtakunnallisen aluepoliittisen ohjelman laatimista, jossa määritellään alueellisen kehittämisen tavoitteet sekä työpaikka- ja väestö- että keskuskehityksen osalta niin, että ne ovat sopusoinnussa toteutettavan elinkeinopolitiikan kanssa sekä koko maassa tavoitteellisen taloudellisen kasvun kanssa. Lainsäädäntöä luotaessa ja sovellettaessa on otettava huomioon saaristoväestön ongelmat.

Valtion asuntomäärärahojen jako ei sovellu aluepolitiikan välineeksi, vaan sen tulee kytkeytyä alueelliseen työpaikkakehitykseen sekä asumistason nostamiseen.

Aluepolitiikan tulee sos.-dem. puolueuuevoston mielestä olla valtakunnallinen kokonaisuus. Aluepolitiikan toteuttamisella ei tule synnyttää alueellisia vastakkainasetteluja, sortaa toisia alueita toisten kustannuksella. Tulonsiirtoja tulee toteuttaa siten, että ne suuntautuvat rikkailta köyhille, koskivatpa ne millä alueil-

la tahansa asuvia ihmisiä. Alueellisen eriarvoisuuden poistaminen on täten osa sosialidemokraattien yleistä toimintaa tasa-arvon toteuttamiseksi."

Menettelytapavaliokunnan ehdotus aluepoliittiseksi julkilausumaksi hyväksyttiin keskustelutta. (Kokouksen antama aluepoliittinen julkilausuma pöytäkirjan liitteenä n:o 3).

P u h e e n j o h t a j a : Keskustelun aikana on Helsingin piiristä Aalto Uudenmaan piiristä Hiltusen kannattamana esittänyt asian pöydällepanoa. Menettelytapavaliokunnan äsken kuullun julkilausuman tultua hyväksytyksi Aalto ja Hiltunen ovat peruneet palauttamisehdotuksensa, joten asia on loppuun käsitelty.

Työjärjestyksen 9. kohta oli loppuun käsitelty.

Muut esille tulevat asiat

P u h e e n j o h t a j a : Seuraavana asiana muut esille tulevat asiat. Puoluetoimikunta ei ole esittänyt muita asioita eivätkä myöskään puolueuuvoston jäsenet ole esittäneet minkään muun asian käsittelyä, joten kohta on loppuun käsitelty.

Todettiin.

Työjärjestyksen 10. kohta oli loppuun käsitelty.

Kokouksen päättäminen

P u h e e n j o h t a j a : Hyvät puoluetoverit! Kokous on kestänyt pitkään. Me olemme käsitelleet varsin laajamittaista, sanoisin ehkä erästä laajamittaisinta kysymystä, mitä puolueuuvoston käsiteltävänä on viime vuosien aikana ollut.

On merkille pantavaa se puolueuuvoston työn muuttuminen, joka on viime vuosina tapahtunut. Ei ole enää ns. normaalia vuosi- tai syyskokousta, vaan on entistä enemmän tullut puhtaita työkokouksia. Tämän kokouksen aihetta edelsivät keskustelu perusjärjestöissä, puo-

lueneuvoston edustajien evästäminen, piirien kannanmäärittelyt. Tämä on sitä työtä, johon ymmärtääkseni puolueuuvoston tulee vastaisuudessaakin paneutua ja tulemme myös paneutumaan.

Meidän tulee muistaa, että me joudumme ilmeisesti aivan lähitulevaisuudessa valtiosääntöuudistuksen yhteydessä ottamaan tässä puolueuuvostossa kantaa sen perusteella, millä tavoin perusjärjestöt tulevat edelleen evästämään. Se kysymys tulee olemaan entistä laajamittaisempi ja asettaa meidät itse kunkin paljon päälle.

Kokous on kestänyt varsin pitkään, mutta se johtuu edellä sanomastani asian laajuudesta. On todettava, että perusjärjestöissä, piiritasolla, asiaan on paneuduttu huolella. Sitä osoittavat nämä lukuisat puheenvuorot ja myös puheenvuorojen asiantuntemus ja asialisuus.

Meidän puolueemme seuraava suuri tapaus tapahtuu tulevan kesäkuun 7. ja 9. päivänä. Silloin kokoontuu puolueväki Lappeenrantaan puolueen 75-vuotisjuhlien merkeissä. Lappeenranta on silloin punaisen lippujen kaupunki. On toivottavaa, että viette mennessänne kotiseudulle terveiset siitä, että joka puolueen jäsen, joka kynnelle kykenee, Lappeenrantaan! Siellä tapaavat sosialidemokraattiset toverit.

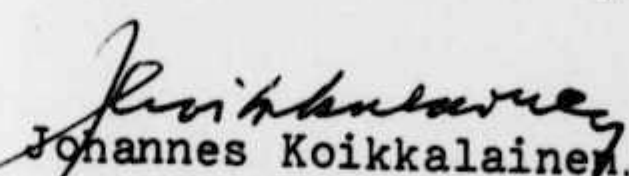
Näissä merkeissä kiitoksia kokouksen pidosta! Päättämme kokouksen laulamalla yhteisesti Työväen Marssin.

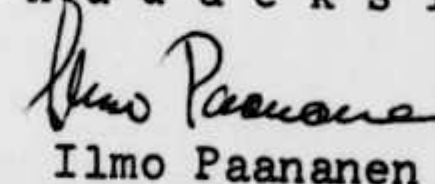
Laulettiin Työväen Marssi.

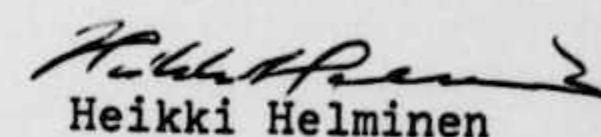
P u h e e n j o h t a j a : Kokous on päättynyt!

Kokous päättyi kello 17.00.

V a k u u d e k s i :

Johannes Koikkalainen

Ilmo Paananen

Heikki Helminen

puolueuuvoston puheenjohtajat

Pentti Laakkonen
Pentti Laakkonen

Martti Åberg
Martti Åberg

puolueneuvoston kokouksen sihteerit

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty.

Sirkka Vuorela
Sirkka Vuorela

Ossi Palenius
Ossi Palenius

kokouksen valitsevat pöytäkirjan tarkistajat

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN PUOLUENEUVOSTON KOKOUS
Helsingin Työväentalon juhlasalissa 13.5.1974 kello 10.00

PUHE-, ESITYS- JA ÄÄNIOIKEUTETUT

Puolueneuvoston puheenjohtajat: ✓ Johannes Koikkalainen
✓ Ilmo Paananen
✓ Heikki Helminen

Helsingin piiri

✓ Veikko Aalto
✓ Pentti Ukkola
✓ Toivo Sorsa
✓ Sirkka Vuorela

var.

Kaarlo Lilja
Keijo Rönblad
Sven-Erik Sjögren
Rakel Lehtokoski

Uudenmaan piiri

✓ Vilho Hiltunen
✓ Lauri Palonen
Sven-Erik Järvinen
✓ Erkki Jämsén
✓ Eino Haapanen
✓ Ossi Palenius

var.

Kirsti Suomi
Mikko Varis
Torsten Lindholm
Olavi Iso-Kulmala
Eino Jokinen

Varsinais-Suomen piiri

✓ Pentti Lahti
Väinö Tuominen
✓ Mikko Rönholm
Jorma Salo

var.

Ritva Lehtonen
Sakari Elonen
Yrjö Korpela
✓ Armas Lahoniitty

Satakunnan piiri

✓ Manne Kallio
✓ Kalevi Teikari
✓ Reijo Salo
✓ Matti Salo

var.

Pertti Salo
Onni Lautasalo
Matti Kuusio
Voitto Kivistö

Etelä-Hämeen piiri

✓ Veikko Sund
✓ Pentti Salmi
Veikko Väliö
✓ Kalervo Aattela
✓ Sulo J. Ojanen

var.

✓ Lasse Luoma
Urpo Nieminen
Arvi Lyytinen
Lauri Ihämäki
Reino Virta

Pohjois-Hämeen piiri

✓ Pekka Peltonen
✓ Mauri Säynäväjärvi
✓ Arvo Auvinen
✓ Joel Viheriäranta

var.

Anneli Kytöniemi
Eino Heinola
Matti Hyvönen
Unto Kanerva

Kymen piiri

Risto Tuominen
 ✓ Sirkka-Liisa Oksanen
 ✓ Kalevi Pärnänen
 ✓ Osmo Kaartinen
 ✓ Mikko Pekkonen
 Olli Helminen
 Reino Litmanen

var.

✓ Katri Lindfors
 Pentti Tirronen
 ✓ Eero Heiskanen
 ✓ Arja Mönkäre
 Alvar Leskinen
 Kalevi Markku
 Viljo Arasto

Mikkelin piiri

✓ Eero Raunio
 ✓ Eino Wastén
 ✓ Aaro Airas

var.

Irja Oranen
 Eino Valkokivi
 Kauko Nieminen

Kuopion piiri

Pentti Tyrväinen
 ✓ Eero Leskinen

var.

✓ Antti Hyvönen
 Eero Pitkänen

Pohjois-Karjalan piiri

✓ Pekka Sarkkinen
 ✓ Pekka Soininen
 ✓ Erkki Vatanen

var.

Reijo Vaaranta
 Veikko Issakainen
 Paavo Tirronen

Keski-Suomen piiri

✓ Veikko Halonen
 ✓ Esko Ihalainen
 ✓ Aku Lindroos
 Raimo Mäkinen

var.

✓ Veikko Heiskanen
 ✓ Matti Niskanen
 Maila Hokkanen
 Emil Brandt

Vaasan piiri

✓ Jaakko Mattila
 ✓ Tauno Viinanen
 ✓ Lauri Mäkynen

var.

Åke Hietakangas
 Lasse Syrjä
 Reino Pitkänen

Oulun piiri

✓ Artturi Okkonen
 Väinö Aalto
 Lauri Vierimaa

var.

✓ Matti Väisänen
 Juhani Kymäläinen
 ✓ Viljo Taivalkoski

Lapin piiri

✓ Erkki Ylipaavalniemi
 ✓ Heino Uksila

var.

✓ Martti Mommo
 ✓ Esko J. Ojala

Ruotsalainen Työväenliitto

✓ Hannu Perttula
 ✓ Marianne Laxén
~~✓~~ Gösta Sjöholm

var.

✓ Hugo Still
 ✓ Emil Penttinen
 Hilding Wikström

PUHE- JA ESITYSOIKEUTETUT

Puoluetoimikunnan jäsenet

✓ Rafael Paasio	✓ Matti Ahde	✓ Pekka Paavola
✓ Veikko Helle	✓ Jaakko Hyvönen	✓ Sulo Penttilä
✓ Margit Eskman	✓ Heikki Koski	✓ Pentti Sahi
✓ Kalevi Sorsa	Lars Lindeman	✓ Ulf Sundqvist
	Valde Nevalainen	
varajäsenet	✓ Reino Tuomi	✓ Antti Pohjonen
	✓ Leo Kari	✓ Paavo Sinkka
	✓ Teuvo Kinnunen	

Puolueen tilintarkastajain puheenjohtaja ✓ Yrjö IhariSos.-dem. ^{nuoris-}Naisten Keskusliitto

✓ Ulla Karonen

Sos.-dem. ^{aink-}Nuoris- Keskusliitto

✓ Sinikka Luja-Vepsä

Sos.-dem. Eduskuntaryhmä

Meeri Kalavainen

Nuorten Kotkain Keskusliitto

✓ Veli Heikkilä

Toimintansa lopettaneen TPSSL:n edustajat puolueeneuvostossa

Eino Koskinen	Outi Nurmi	✓ Onni Pikkarainen
✓ Risto Kääriäinen	Jukka Sirén	

LÄSNÄOLO- JA PUHEOIKEUTETUT

Valtioneuvoston sosialidemokraattiset jäsenet

✓ Kalevi Sorsa	✓ Jermu Laine	✓ Esko Niskanen
✓ Seija Karkinen	✓ Matti Louekoski	✓ Ulf Sundqvist
	Valde Nevalainen	

Puoluetoimiston valtuutetut toimitsijat

✓ Maunu Ihalainen	✓ Pentti Ketola	✓ Matti Mansikka
✓ Aimo Kairamo	Paavo Lipponen	✓ Lauri Sivonen

Piiritoimikuntien edustajat

Helsingin piiri	✓ Olavi Saarinen
Uudenmaan piiri	
Varsinais-Suomen piiri	
Satakunnan piiri	✓ Uolevi Kaukovaara
Etelä-Hämeen piiri	✓ Unto Palkamo
Pohjois-Hämeen piiri	✓ Olavi Syrjänen
Kymen piiri	✓ Toivo Toropainen
Mikkelin piiri	
Kuopion piiri	✓ Onni Salohalme
Pohjois-Karjalan piiri	
Keski-Suomen piiri	✓ Hannu Tapiola
Vaasan piiri	✓ Markus Aaltonen
Oulun piiri	
Lapin piiri	-
Ruotsalainen Työväenliitto	✓ Kaj Bärlund

Piirisihteerit

Helsingin piiri	✓ Esko Nieminen
Uudenmaan piiri	Reijo Kuusela
Varsinais-Suomen piiri	✓ Tauno Suominen
Satakunnan piiri	✓ Tauno Kallio
Etelä-Hämeen piiri	✓ Pauli Ilanen
Pohjois-Hämeen piiri	✓ Pentti Myllymäki
Kymen piiri	✓ Mauno Hirvisaari
Mikkelin piiri	✓ Iikka Viitamies
Kuopion piiri	✓ Onni Hyvönen
Pohjois-Karjalan piiri	✓ Matti Mikkonen
Keski-Suomen piiri	Reijo Virtanen
Vaasan piiri	✓ Erkki Gröndahl
Oulun piiri	✓ Eino Ahokas
Lapin piiri	Pekka Eloranta
Ruotsalainen Työväenliitto	✓ Alf-Erik Helsing

Puoluelehdet

TST ✓

Matti Viikari

Demari ✓

Jouko Cantell

Turun Päivälehti

Uusi Aika ✓

Leo Nyberg

Hämeen Kansa ✓

Matti Nurm

Kansan Lehti ✓

Vilho Halme

Eteenpäin ✓

Holger Solokangas

Saimaan Sanomat ✓

Olavi Virtanen

Pohjois-Karjala

Pohjanmaan Kansa ✓

Arvo Pakkanen

Pohjolan Työ

Arbetarbladet

✓ Yrjö Stenius

Kutsutut

✓ Pekka Korpinen

✓ Teuvo Lindström

✓ Risto Tienari

✓ Antti Moisio

Niilo Hämäläinen

Eero Rantala

✓ Uuno Nokelainen

✓ Hannes Tiainen

✓ Eero Santala

✓ Erkki Laatto

✓ Antti Romppanen

✓ Olavi T. Kallio

✱ Seppo Lindblom

Lyyli Aalto

Martti Viitanen

Aulis Pöyhönen

Erkki Häkkinen

✓ Asko Valkosalo

Ensio Heinänen

✓ Paula Parmanne

✓ Mauri Vakkilainen

Antti Koskinen

Pertti Paasio

✓ Seppo Jaakonsaari

✓ Veikko Vuorikari

Jaakko Lovén

✓ Tapani Erling

Viljo Virtanen

✓ Hannu Kauppi

✓ Tuomo Silasto

✓ Väinö Vilponiemi

SDP

SUOMEN
SOSIALIDEMOKRAATTINEN
PUOLUE
PAASIVUORENKATU 3
00530 HELSINKI 53
POSTISIIRTOTILI 7990
KESKUS 765 766

KUTSU PUOLUENEUVOSTON KOKOUKSEEN

Sosialidemokraattisen Puolueen Puolueneuvosto kutsutaan aluepoliittisia kysymyksiä käsittelevään kokoukseen, joka pidetään Helsingin Työväentalon juhlasalissa maanantaina 13. päivänä toukokuuta 1974 alkaen kello 10.00.

Kokouksessa käytettävä aineisto toimitetaan osanottajille eri lähetyksenä.

Helsingissä 18. päivänä huhtikuuta 1974.

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN
PUOLUETOIMIKUNTA

Rafael Paasio

Kalevi Sorsa

Jakelu:

Puolueneuvoston jäsenet
Puoluetoimikunnan jäsenet
Tilintarkastajien puheenjohtaja
Sos.-dem. Naisten Keskusliitto
Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto
Sos.-dem. Eduskuntaryhmä
Valtioneuvoston sosialidemokraattiset jäsenet
Piiritoimikunnat
Piirisihteerit
Puoluelehdet
Nuorten Kotkain Keskusliitto

Sos.-dem. puoluenevosto 13.5.1974

Puoluenevosto kehottaa puoluetoimikuntaa ottamaan aluepolitiikkaa koskevan lainsäädännön ja muiden toimenpiteiden valmistelussa huomioon piirien kannanotot ja keskustelun aikana esitetyt näkemykset. Samalla puoluenevosto todeten, että väliportaan hallinnon ratkaisumallit tulee erikseen saattaa puoluenevoston käsiteltäväksi, hyväksyy toimintaohjeeksi seuraavan julkilausuman:

Aluepolitiikka on yhteiskuntapolitiikan lohko, joka kiinnittää päähuomion yhteiskunnan kehityksen alueellisiin ominaisuuksiin ja sen ohjaamiseen. Kehitysaluepolitiikka on muodostunut osassa maata valtion varoista tapahtuvaksi yksityisen yritystoiminnan tukemiseksi. Siksi sos.-dem. puoluenevosto edellyttää, että kehitysaluepolitiikasta siirrytään koko maan kattavaan, demokraattisesti johdettuun suunnitteluun perustuvaan aluepolitiikkaan.

Aluepolitiikan päämääränä tulee olla ihmisten välisen tasa-arvon saavuttaminen. Työpaikan, asunnon ja palvelujen saanti tulee turvata maan eri osissa. Alueellisiin tasa-arvotavoitteisiin tulee pyrkiä turvaten koko maassa vähävaraisen väestönosan elinolosuhteiden kaikinpuolinen kehittäminen. Aluepolitiikan tulee olla valtakunnallista, kokonaisvaltaista toimintaa, jonka tulee tapahtua siten, ettei synnytetä vahingollisia vastakkainasetteluja maan eri osien välillä. Aluepolitiikan tulee siten merkitä kehitysalueiden ohella myös väli-Suomen sekä Helsingin seudun väestön elinolosuhteiden turvallista kehittymistä.

Elinkeinorakenteen muutos on keskeinen nykyisen alueellisen kehityksen alullepanija ja suuntaaja. Siksi aluepolitiikassa korostuu elinkeino- ja erityisesti teollisuuspoliittinen toimintalinja. Lisäksi aktiivisella aluepolitiikalla voidaan saada aikaan myönteisiä väestö- ja perhepoliittisia heijastusvaikutuksia. Myös koulutuspolitiikalla voidaan luoda kehitysedellytyksiä.

Aluepoliittisia päämääriä toteuttavan elinkeinopolitiikan tulee olla suunnitteluun perustuvaa tuotannon sijoittumisen ohjaamista. Tämän tulee tapahtua mahdollistamalla yhteiskunnan entistä suurempi vaikuttaminen yritystoiminnan päätöksentekoon. Tämä edellyttää yritysten sijainninohjausmenettelyn pikaista kehittämistä ja käyttöönottoa sekä valtioenemmistöisen yritystoiminnan lisäämistä. Aluepolitiikka ei saa olla yksityisten yritysten summittaista tukemista niin, että sijainti-

paikan valinta jäisi edelleenkin yksinomaan yritysten itsensä ratkaistavaksi niiden omista, usein varsin lyhytnäköisistä ja itsekkäistä lähtökohdista. Aluepoliittiset tuetkin on nähtävä eräänä yritysten sijoittumisen ohjaamiskeinona. Niitä voidaan käyttää tapauskohtaiseen harkintaan perustuen hyväksyttyjä aluepoliittisia tavoitteita toteutettaessa. Aluepolitiikan uudistaminen ja tehostaminen ei tämän vuoksi saa perustua nykyisenkaltaisen summittaisen, palkanansaitsijoiden kustantaman tukipolitiikan lisäämiseen.

Paitsi yksityisen yritystoiminnan sijoittumista ohjaamalla tulee alueelliseen kehitykseen vaikuttaa julkista hallintoa uudistamalla. Tämän tulee ensisijaisesti tapahtua siirtämällä ja demokratisoimalla päätösvaltaa sekä toimintoja läänin-, piiri- ja paikallishallintoon sekä uudistamalla lääninjako noudattamaan toimintakykyisiä, talousaluejakoon perustuvia aluekokonaisuuksia. Kuntauudistus on saatava aikaan. Valtion keskushallinnon virastojen ja laitosten hajasijoittamista on toteutettava siinä määrin, kuin se on mahdollista turvaten hallinnon tarkoituksenmukainen jatkuminen sekä virastojen ja laitosten palvelujen kokonaisuutena katsoen tehokas toteuttaminen ja henkilökunnan asemaa. Helpoimmin hajasijoittaminen onnistuu uusien laitosten perustamisen yhteydessä.

Suunnitelmallinen aluepolitiikka ei onnistu perustuessaan yksinomaan kehitysaluevyöhykkeiden mukaiseen toteuttamiseen. Suunnitelmallisen aluepolitiikan toteuttamisen perusedellytys on yhdyskuntien omat kehittymisen edellytykset ja rajoitukset huomioon ottava kasvukeskuspolitiikka. Tämä edellyttää riittävän pitkälle yksilöiden valtakunnallisen aluepoliittisen ohjelman laatimista, jossa määritellään alueellisen kehittämisen tavoitteet sekä työpaikka- ja väestö- että keskuskehityksen osalta niin, että ne ovat sopusoinnussa toteutettavan elinkeinopolitiikan kanssa sekä koko maassa tavoitteellisen taloudellisen kasvun kanssa. Lainsäädäntöä luotaessa ja sovellettaessa on otettava huomioon saaristoväestön ongelmat.

Valtion asuntomäärärahojen jako ei sovellu aluepolitiikan välineeksi, vaan sen tulee kytkeytyä alueelliseen työpaikkakehitykseen sekä asu-
mistason nostamiseen.

Aluepolitiikan tulee sos.-dem. puolueuvoston mielestä olla valtakunnallinen kokonaisuus. Aluepolitiikan toteuttamisella ei tule synnyttää alueellisia vastakkainasetteluja, sortaa toisia alueita toisten

kustannuksella. Tulonsiirtoja tulee toteuttaa siten, että ne suuntautuvat rikkailta köyhille, koskivatpa ne millä alueilla tahansa asuvia ihmisiä. Alueellisen eriarvoisuuden poistaminen on täten osa sosialidemokraattien yleistä toimintaa tasa-arvon toteuttamiseen.

PÖYTÄKIRJA Sosialidemokraattisen puolue-
neuvoston kokouksesta, joka pidettiin Hel-
singin työväentalon juhlasalissa keskiviik-
kona 13. päivänä ja torstaina 14. päivänä
marraskuuta 1974 alkaen ensin mainittuna
päivänä kello 10.00.

Puhetta kokouksessa johtivat Johannes Koik-
kalainen, Ilmo Paananen ja Heikki Helminen.
Kokouksen sihteereinä toimivat Martti
Åberg, Lauri Metsämäki ja Risto Talonen.
Kokouksessa oli läsnä 60 puolue-neuvoston
jäsentä.

ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ

Keskiviikkona marraskuun 13. päivänä 1974 alkaen kello 10.00

KOKOUKSEN AVAUS

Kokouksen avasi puolue-neuvoston puheenjohtaja Johannes K o i k -
k a l a i n e n seuraavin sanoin:

Hyvät puoluetoverit! Tänä marraskuisena viikkona me olemme jäl-
leen tulleet yhteen parin päivän ajaksi pitämään työkokousta, jossa
käsitlemme perusteellisemmin tämän hetken ajankohtaisia kysymyk-
siä, tärkeitä yhteiskunnallisia uudistuksia, mm. väliportaan hallin-
non uudistusta, perhelakiesitystä, valtiosääntöuudistusta jne. Ko-
kousväelle tullaan käsittelyn pohjaksi esittämään näitä koskevat
alustukset, josta syystä minä avauspuheenvuorossani voinen lyhyesti
kosketella muutamia sellaisia asioita, jotka keskusteluttavat meitä
sosialidemokraattisen puolueen jäseniä tällä hetkellä.

Siinä antisosialidemokraattisessa rintamassa, joka on ollut jo
jonkin aikaa selkeästi havaittavissa, on eräänä yhteisenä ja liikut-
tavan yksimielisenä teemana esiintynyt väite sosialidemokraattien
kaikki nielevästä vallanhimosta, jolla me hoidamme nimityspolitiik-
kaa, kahmimme virkoja ja komiteapaikkoja, politisoimme koulut ja
oikeuslaitoksen, säätelemme tutkimusta jne. jne. Niinpä niin, valta

rappeuttaa aina - ja yksinvalta varsinkin. Tämä rappiotila ei meitä sosialidemokraatteja vielä kuitenkaan uhkaa toimiessamme sen vaajaan 30 prosentin valtakirjan turvin, jonka äänestäjät ovat meille luottamuksella antaneet, ja pyrkiessämme huolehtimaan työväen ihmisten eduista.

Valtio-opillisenkin määrittelyn mukaan poliittisen puolueen tavoitteena on valta, pyrkiminen valtaan. Ilman tätä pyrkimystä ei mikään tahansa jonkin aatteen tai toiminnan yllä pitämä ihmisyhteisö muodosta puoluetta. Suppeat, johonkin yhteiskunnan osa-alueeseen rajoittuvat pyrkimykset eivät puoluetta kasvata, kuten olemme havainneet esimerkiksi yksityisyrityksyyteen tai kristillisyyteen pelkästään nojaavissa puolueyrityksissä.

Poliittiseen vallankäyttöön pyrkiminen on ominaista kaikille suurille ja merkittäville puolueille, niin kokoomukselle kuin kommunisteillekin. Kummassakin leirissä on tällä hetkellä esiintynyt mm. hallitukseen pääsyn haluja. Ja erityisen voimakkaasti on juuri kokoomuksen ja kommunistien taholla sosialidemokraattien vastaisessa propagandassa hurskasteltu demarien vallanhimoisuudella. Nämä lapselliset machiavellistit nähdäkseni kyllä itsekin mieluusti kasvattavat äänimääräänsä vaaleissa ja pyrkivät nimenomaan vallankäyttöön. Näinhän asia on kaikissa maissa. Tämän 30 prosentin vallankäytön takia me sosialidemokraatit olemmekin joutuneet ikään kuin vasaran ja alsimen väliin. Maamme oikeiston hapattaa ja turhaannuttaa se, että se omasta eduskuntaenemmistöstään huolimatta ei ole kykenevä käyttämään sille muodollisesti lankeavaa valtaa. Sosialidemokraatteihin kohdistuva vallanhimo-moralisointi on näin taktista propagandaa, jossa mm. sosialismilla pelottelu on tarkoitettu enemmänkin pitämään edistyksellisemmät keskustaryhmät kapitalismin vitjassa. Ja tähän on onnistunutkin, sillä uudistusten aikaansaamisen kivireki on jo pitkään aikaa ollut meidän sosialidemokraattien harteilla muiden vastatessa jarrutuksella.

Kommunistien sosialidemokraatteihin kohdistama arvostelu on luonteeltaan yhä hurskastelevaa. Hallituksen politiikka ei voi olla työväenpolitiikkaa, koska se on porvarienemmistöinen hallitus. Eduskunnassakaan ei työväestöllä ole tällä hetkellä riittävästi voimaa. Mutta olemassa olevatkin voimavarat voitaisiin paremmin käynnistää työväestön hyväksi, mikäli työväenpuolueiden yhteistyö olisi parempi. Tämä yhteistyö on välttämättömyys, johon meidän tulee vakavasti pyrkiä, jos todella pitkäjänteisesti haluamme tähdätä laadullisiin ja rakenteellisiin muutoksiin yhteiskunnassamme. Nykyisessä tilanteessa, jolloin sosialidemokraatit yksinään eivät voi toteuttaa työväenehtoista politiikkaa niin kuin haluaisivat, meitä liiankin herkästi syytellään veljeilystä porvarien kanssa huomioimatta niitä reaalisia mahdollisuuksia, joita asioiden lävitse viemisellä on. Sen ällistyttävämpää onkin se kädenlyönti, joka on tapahtunut nykyisin äärioikeiston ja äärivasemmiston, ns. luokkakantaisten ilaskiveläisten porvarien ja luokkakantaisten sinisälolaisten kommunistien kesken kansanvaltaisten ryhmien päiden yli. Kun dogmaatikot taktikoivat, niin silloin ei kysellä aatteiden, sosialismin tai sen vastustamisen perään.

Parin viime kuukauden aikana on sosialidemokraattien keskuudessa ja erityisesti porvarillisten lehtien palstoilla käyty tulevaan puoluekokoukseen liittyvää keskustelua. Porvarilehtien uutishuomion kiinnittyminen puoluekokoukseen onkin varsin ymmärrettävää: niille on tarkoituksenmukaista pyrkiä leimaamaan puolueemme hajanaiseksi, ristiriitojen raatelemaksi, toimintakyvyttömäksi. Jos tällaisia herjoja kauankin julkistetaan, niin joku voi vielä ryhtyä niitä uskomaan.

Puolueemme jäsenistö on suhtautunut puoluekokousvalmisteluihin paljon asiallisemmin. Epäilemättä tämä asiallisuus jatkoosakin säilyy. Ainakin se olisi puolueemme kiistaton etu.

Tulkintani on se, että SDP:n nykyinen linja nauttii puolueen jäsenistön keskuudessa erittäin laajaa kannatusta. Puolueen eheys ja nykyinen voima ovat kunnioitettavia saavutuksia, kun otetaan huomioon tilanne, joka vallitsi, kun puoluekokous valitsi toveri Paasion vuonna 1963 puolueen johtoon. Se on osoitus hänen kyvystään tehdä tilanne-arvio ja johtaa ja toiseksi se on osoitus puolueen jäsenistön kypsyydestä toimia kokonaisedun mukaisesti.

Siellä täällä toki esiintyy ääniä, jotka tahtoisivat noudattaa aikaisemmin kelvottomaksi osoittautunutta tai muutoin epärealistista linjaa. Järjestödemokratian nimissä sekin on sallittua, kunhan tällöin vain ei unohdeta puolueen periaateohjelman ja sääntöjen asettamia rajoja. Olemme huomanneet toveri Paasion lausuneen opin ja ojenuksen sanoja niille, jotka eivät ole halunneet puolueen kulkemalla tiellä pysyä.

On pyritty antamaan vaikutelma, että puolueen johdossa, kuten puoluetoimikunnassa ja hallitusryhmässämme, esiintyisi erilaisia linjoja. Näin ei ole. Puoluetoimikunta on kahden ja puolen vuoden aikana äänestänyt vain kolmasti, eivätkä tällöinkään kyseessä olleet mitkään linjakysymykset, vaan pienehköt käytännön asiat. Puoluetoimikunnassa on viikottain keskusteltu hallituspolitiikasta. Vaikka me toivoisimme, että hallituspolitiikan kysymyksistä voitaisiin päättää puoluetoimikunnassa, niin monipuoluejärjestelmässä ja -hallituksessa se ei käy. On sovittava näkökantoja muiden osapuolten kanssa. Ei puoluetoimikunta eikä puoluepuolesta ole kuitenkaan osoittanut epäluottamusta hallitusryhmälle, vaan jopa tunnustuksen sanoja. Tähän onkin syytä, sillä vaikkakin me olemme vähemmistönä hallituksessa, olemme kuitenkin pystyneet toteuttamaan pyrkimyksiämme kunnioitettavassa määrässä. Näissä taloudellisesti ankeissa ja epävakaisissa oloissa on puoluesihtööri Kalevi Sorsan vetämä hallituskokonaisuus pystynyt kiitettävästi käyttämään vakaata hallitusvaltaa - onhan se ikälistallakin varsin ansioitunut, ilman että voitaisiin väittää hallitusryhmämme ol-

leen myymässä sosialidemokratiaa. Sehän on voiman ja taidon näyte, jonka kokonaismerkitystä ei ainakaan omalta taholta tulevan arvostelun sopisi unohtaa.

Ehkäpä voimme lukea arvostuksen osoitukseksi sekä SDP:n jatkuvuutta ja uudistushalua edustavalle voimalle kuin myös monivuotiselle vastuun kantamiselle käytännön hallitustyössä sen, että puolueemme suhteet ulkomaille ovat tällä kertaa erittäin hyvät. Ehkä kaikkein merkityksellisissä ja tärkeissä yhteyksien otto on puolueemme valtuuskunnan saama vierailukutsu Neuvostoliittoon NKP:n vieraaksi. Arvostamme suuresti tätä kutsua ja sen mukanaan tuomia mahdollisuuksia käydä ystävyyttä ja luottamusta syventäviä keskusteluja.

Palatakseni vielä niihin aiheisiin, joista puolueen sisällä käydään keskustelua, niin näyttää siltä, että ns. maisterisocialismi on eräs varsin suosittu aihe. Silloin kun riveissämme ei ollut nuorta koulutettua väkeä, valitettiin tuon väen puuttumista ja vilkuiltiin jopa hieman kateellisinakin porvareihin päin. Nyt, kun nuorta koulutettua väkeä on, arvostellaan sitäkin. Mielestäni sosialidemokraattisella puolueella ei ole varaa eri ikäryhmien ja ammattiryhmien väliseen kiistelyyn, sellainen ei sovi sosialidemokraattiseen puolueeseen. Ei sovi myöskään se, että jäseniä ryhdyttään jakamaan vuohiin ja lampaisiin koulutuksen perusteella.

Jokainen jäsen on yhtä arvokas. Jokaisen jäsenen omaamat tiedot ja taidot on käytettävä puolueen hyväksi. Jokainen mukana oleva antaa tärkeän panoksensa sosialidemokratialle. Mutta tämä puolue on työväenpuolue ja tulee sellaisena pysymään. Se tarkoittaa, että olemme työmiehen ja vähäväkisten asialla. Ja vaikka moninaista toimikunta- ja ohjelmaluonnostyötä suoritettaisiin myös maisterisvoimin, on puolueemme joukkorakenne sellainen, että viimeinen sana myös linjakysymyksissä on jäsenistöllä, työmiehillä. Eikä meidän puolueemme työstämissä ohjelmissa ja kannanotoissa herraskaisuus haise. Puo-

luemme maisterit ja ns. "nappulaliigat" ovat olleet työväestön asi-
alla siinä määrin, että ulkopuoliset ja jopa joskus omatkin jäsenet
ovat väittäneet sosialidemokraattisen puolueen menneen liian pitkälle
vasemmalle, niin pitkälle, että hirvittää.

Hyvät puoluetoverit. Edessämme on tärkeä työkokous. Täällä teh-
tävillä päätöksillä tulee olemaan kauaskantoinen vaikutus. Toivon ko-
kouksen tekevän hyviä päätöksiä niin maalle kuin myös suomalaisille
työmiehille.

Katson kokouksen avatuksi.

Kokouksen avaus vahvistettiin.

NIMENHUUTO

Puhetta jäi johtamaan Johannes Koikkalainen.

P u h e e n j o h t a j a : Suoritetaan nimenhuuto.

Nimenhuudon toimitettuaan lausui

Lauri M e t s ä m ä k i : Nimenhuudon aikana on tullut erittäin
paljon kokousedustajia lisää. Pyytäisin heitä ilmoittautumaan. Tänne
ovat Varsinais-Suomen edustajat ainakin tulleet, samoin Uudenmaan puut-
tuva edustaja.

Jälki-ilmoittautuminen tapahtui.

P u h e e n j o h t a j a : Nimenhuudossa on 58 puolueuuvos-
ton edustajaa paikalla, ainoastaan 2 puuttuu. Todetaan!

Nimenhuuto oli päättynyt (luttelo kokouksen osanottajista pöytä-
kirjan liitteenä, liite n:o 1.

Työjärjestyksen 2. kohta oli loppuun käsitelty.

KOKOUKSEN LAILLISUUS

P u h e e n j o h t a j a : Todetaan kokouksen laillisuus.

Martti A b e r g : Puolueen sääntöjen 23 §:n mukaan puolueko-

kousten välisenä aikana on puolueen ylimmän päätäntävällän haltija-
na puolueuuvosto. Puolueuuvoston varsinainen kokous pidetään joka
vuosi lähinnä vuoden alkupuoliskolla. Kokouspaikasta ja -ajasta päät-
tää puolue-toimikunta. Puolueuuvoston kokouksen kutsuu koolle puolue-
toimikunta. Kokouskutsu lähetetään piirijärjestöille kirjallisena.

Tämä puolueuuvoston kokous on kutsuttu koolle 3. päivänä lo-
kakuuta 1974 päivätyllä kutsulla, joka kuuluu seuraavasti: (kokous-
kutsu liitteenä, liite n:o 2).

Edelleen puolueen sääntöjen 20 §:n mukaan ovat puhe- ja esitys-
oikeutettuja puolueuuvoston kokouksessa puolue-toimikunnan jäsenet,
puolueen tilintarkastajain puheenjohtaja, sosialidemokraattisten
naisten ja sosialidemokraattisen nuorison keskusjärjestön edustajat
sekä puolueen eduskuntaryhmän edustaja.

Puolueen sääntöjen 27 §:n mukaan läsnäolo- ja puheoikeus puo-
lueneuvoston kokouksissa on puolueeseen kuuluvilla valtioneuvoston
jäsenillä, puolueen eduskuntaryhmän valtuutetuilla edustajilla, puo-
luetoimistoa edustavilla valtuutetuilla toimitsijoilla, piiritoimi-
kuntien edustajilla, piirisihteereillä ja puoluelehtien valtuutetuil-
la edustajilla sekä läsnäolo-oikeus henkilöillä, joille puolue-toimi-
kunnan puheenjohtaja ennen kokousta toimitetun kirjallisen pyynnön
perusteella sellaisen oikeuden myöntää.

Merkittiin.

P u h e e n j o h t a j a : Kun kokouksessa on läsnä 58 edusta-
jaa ja äsken kuullun puolueen sääntöjen määrittelyn mukaan on puolue-
neuvoston kokousta koolle kutsuttaessa noudatettu puolueen sääntöjä,
voidaanko katsoa puolueuuvoston kokous laillisesti kokoonkutsutuksi
ja päätösvaltaiseksi.

Keskustelua ei syntynyt.

P u h e e n j o h t a j a : Hyväksytään!

Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Työjärjestyksen 3. kohta oli loppuun käsitelty.

KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

P u h e e n j o h t a j a : Työjärjestyksen 4. asiana on kokouksen järjestäytyminen.

Todettiin.

Kolmen sihteerin valinta

P u h e e n j o h t a j a : Ensiksi valitaan kolme sihteerää. Puolueoimikunta esittää, että kokouksen sihteereiksi valittaisiin Martti Åberg, Lauri Metsämäki ja Risto Talonen. Voidaan hyväksyä.

Sihteerin tehtäviä ryhtyivät hoitamaan em. henkilöt.

Kahden pöytäkirjan tarkistajan valinta

P u h e e n j o h t a j a : Sen jälkeen valitaan kaksi pöytäkirjan tarkistajaa. Puolueoimikunta esittää pöytäkirjan tarkistajiksi Pentti Ukkolan ja Lauri Palosen. Hyväksyttäneen.

Em. henkilöt hyväksyttiin keskustelutta pöytäkirjan tarkistajiksi.

Kolmen ääntenlaskijan valinta

P u h e e n j o h t a j a : Seuraavaksi valitaan kolme ääntenlaskijaa. Puolueoimikunta esittää ääntenlaskijoiksi seuraavat: Pentti Salmi, Mauri Säynäväjärvi ja Artturi Okkonen. Ellei ole huomauttamista, hyväksytään!

Em. henkilöt hyväksyttiin keskustelutta ääntenlaskijoiksi.

Menettelytapavaliokunnan jäsenten valinta

P u h e e n j o h t a j a : Neljänneksi valitaan menettelyta-

pavaliokunta. Menettelytapavaliokuntaan esittää puolueoimikunta

seuraavia:

Olli Helminen, puheenjohtaja	Kymi
Pentti Lahti	Turun eteläinen
Veikko Aalto	Helsinki
Sven Erik Järvinen	Uusimaa
Kalevi Teikari	Satakunta
Veikko Väliö	Etelä-Häme
Joel Viheriäranta	Pohjois-Häme
Eero Raunio	Mikkeli
Pentti Tyrväinen	Kuopio
Pekka Soininen	Pohjois-Karjala
Esko Ihalainen	Keski-Suomi
Lauri Mäkynen	Vaasan Piiri
Juhani Kymäläinen	Oulun piiri
Erkki Ylipaavalniemi	Lapin piiri
Hannu Perttula	Ruotsalainen Työväenliitto
Rafael Paasio	puolueoimikunta
Kalevi Sorsa	puolueoimikunta
Paavo Lipponen	sihteeri
Martti Viitanen	asiantuntija
Heikki Koski	asiantuntija
Pauli Burman	asiantuntija

Voidaanko menettelytapavaliokunta hyväksyä puolueoimikunnan ehdottamassa muodossa?

Keskustelua ei syntynyt.

P u h e e n j o h t a j a : Hyväksytään!

Edellä mainitut henkilöt hyväksyttiin yksimielisesti menettelytapavaliokunnan jäseniksi.

Perhepoliittisen valiokunnan jäsenten valinta

P u h e e n j o h t a j a : Seuraavana valitaan perhepoliittinen valiokunta. Puoluetoimikunta esittää valiokunnalle seuraavaa kokoonpanoa:

Marianne Laxén, puheenjohtaja	Ruotsalainen Työväenliitto
Sirkka Vuorela	Helsinki
Eino Haapanen	Uusimaa
Jorma Salo	Turun eteläinen
Reijo Salo	Satakunta
Veikko Sund	Etelä-Häme
Anneli Kytöniemi	Pohjois-Häme
Kalevi Pärnänen	Kymi
Aaro Airas	Mikkeli
Erkki Vatanen	Pohjois-Karjala
Veikko Halonen	Keski-Suomi
Matti Väisänen	Oulu
Margit Eskman	puoluetoimikunta
Antti Pohjonen	puoluetoimikunta
Paula Parmanne	sihteeri
Alli Lahtinen	asiantuntija

Voidaanko hyväksyä puoluetoimikunnan esitys?

Perhepoliittisen valiokunnan jäseniksi hyväksyttiin keskustelutta em. henkilöt.

Energiapoliittisen valiokunnan jäsenten valinta

P u h e e n j o h t a j a : Sen jälkeen energiapoliittinen valiokunta! Siihen puoluetoimikunta esittää puheenjohtajaksi Pekka Peltosen Pohjois-Hämeestä ja muiksi jäseniksi:

Toivo Sorsa Helsinki

Vilho Hiltunen	Uusimaa
Mikko Rönholm	Turun eteläinen
Matti Salo	Satakunta
Sulo J. Ojanen	Etelä-Häme
Mikko Pekkonen	Kymi
Eero Leskinen	Kuopio
Veikko Heiskanen	Keski-Suomi
Tauno Viitanen	Vaasan piiri
Esko J. Ojala	Lapin piiri
Veikko Helle	puoluetoimikunta
Pentti Sahi	puoluetoimikunta
Ulf Sundqvist	puoluetoimikunta
Christer Granskog	sihteeri
Paul Paavela	asiantuntija
Jermu Laine	asiantuntija

Voidaanko hyväksyä puoluetoimikunnan esitys?

Kokouksesta: Matti Salo on poissa, hänen tilallaan on Pertti Salo.

P u h e e n j o h t a j a : Matti Salo Satakunnasta on poissa. Hänen tilalleen esitetään - ei nyt haluta ihan kokonaan muuttaa, kun etunimi muutetaan - Pertti Salo. Voidaanko hyväksyä?

Puoluetoimikunnan esitys energiapoliittisen valiokunnan jäseniksi hyväksyttiin muuten sellaisenaan paitsi poissa olleen Matti Salon tilalle valittiin Pertti Salo.

Työjärjestyksen 4. kohta oli loppuun käsitelty.

ESITYSLISTA

P u h e e n j o h t a j a : Seuraavana on esityslistan hyväksyminen! Puolueneuvoston jäsenille on jaettu esityslista. Onko sen suhteen huomauttamista?

Keskustelua ei syntynyt.

P u h e e n j o h t a j a : Esityslista hyväksyttäneen.

Esityslista hyväksyttiin seuraavan sisältöisenä:

1. Kokouksen avaus
2. Nimenhuuto
3. Kokouksen laillisuuden toteaminen
4. Kokouksen järjestäytyminen
 - valitaan kolme sihteeriä
 - valitaan kaksi pöytäkirjan tarkistajaa
 - valitaan kolme ääntenlaskijaa
 - valitaan menettelytapavaliokunta
 - valitaan perhepoliittinen valiokunta
 - valitaan energiapoliittinen valiokunta
5. Esityslistan hyväksyminen
6. Poliittinen tilanne
 - Rafael Paasio
 - Kalevi Sorsa
7. Perhepoliittinen ohjelma
8. Energiapoliittinen ohjelma
9. Kannanotto valtiosääntökomitean osamietintöön
10. Kannanotto väliportaan hallinnon uudistamista koskevaan esitykseen
11. SDP:n julistus: Tasa-arvovuosi 1975
12. Keskustelu ja julkilausumat
13. Muut esille tulevat asiat"

Työjärjestyksen 5. kohta oli loppuun käsitelty.

POLIITTINEN TILANNE

P u h e e n j o h t a j a : 6. asiana on poliittinen tilanne.

Luovutan puheenvuoron toveri pääministerille.

Puheenvuoron saatuaan lausui

Kalevi S o r s a : Toveri puheenjohtaja, toverit! Toveri puolueen puheenjohtaja ehdotti, että tällä kertaa tämän poliittisen tilanteen alustaisin vain minä ja hän keskittyisi yksinomaan valtiosääntökysymykseen omalta kohdaltaan, ja kun hän ei vielä ole keskuudessamme, se ilmeisesti merkitsee sitä, että näin on tapahtuva.

Politiikka on jonkinlaisissa ristivesissä. Näin on asianlaita kansainvälisten kysymysten kohdalla. ETYK ei etene niin ripeästi kuin toivoisimme, mutta ei silti ole paikalleenkaan juuttunut. Sen sijaan polkevat paikallaan lähi-idän ja Kyproksen kriisien selviytysyritykset. Positiivista niiden kohdalla on vain se, ettei yrityksistä ole luovuttu ja turvauduttu aseisiin. Meidän toiveemme on, että kaikissa näissä kysymyksissä osapuolet omaksuisivat entistä päättävämmiin pysyvään rauhaan ja yhteistyöhön tähtäävän asenteen.

Sama on tilanne kotimaassa. Hallituksen suoritettua syksyn alussa omalta osaltaan eräänlaisen pöydänpuhdistuksen, ts. ratkaistessa joukon kiistakysymyksiä, jotta eduskunta pääsisi lainsäädäntötyöhön käsiksi, käydään nyt näiden lakiesitysten ympärillä pikku kärhmiä. Kysymys näyttää lähinnä olevan hallituksen toimintaan kohdistetusta häirintätulituksesta, johon jo näyttää olevan kiinnostusta yllättävilläkin tahoilla.

Syntyy sellainen vaikutelma, että suomalaisen politiikan tekijän hermot, hermorakenne, eivät kestä näin yli-inhimillisen pitkäikäistä hallitusta. Eihän tämä enää ole mikään hallitus, tähän on metusaalemi, tunnutaan ajateltavan. Pitäisi saada jotakin vaihtelua. Tämä on tietysti ymmärrettävää ja inhimillistä. Joitakin muitakin näkökohtia voitaneen silti ottaa hallituspolitiikkaa arvioitaessa huomioon.

Eräs tällainen on hallituspolitiikan teho. Toinen on talou-

delliset näkymät ja niihin keskeisesti vaikuttavan kokonaisratkaisun kohtalo tammikuun tarkistusneuvotteluissa. Kauempana poliittisen maiseman taustalla häämöttävät valtiolliset vaalit, joihin normaalitapauksessakin on enää aikaa runsas vuosi.

Hallituspolitiikkaa ovat sosialidemokraatit arvostelleet siitä, että sen puitteissa on vesitetty sosialidemokraattisen puolueen tavoiteohjelmia. Yhtäläinen tyytymättömyys hallituksen toimintaan näyttää vallitsevan muidenkin hallituspuolueiden piirissä. Mutta kuinka muuten voisi ollakaan! Hallituksen nimenomainen tehtävähän on sovittaa osapuolten ohjelmallisia ja etunäkökohtia siten, että maan asioita kuitenkin voitaisiin mukana olevien puolueiden kannattajien, tässä tapauksessa palkanansaitsijain ja viljelijäväestön, etujen mukaisesti hoitaa.

Tällä hetkellä lyövät ristiriidan aallot korkeimpina investointirahastoa, maapakettia, eläkepolitiikkaa ja vaalilakia koskevissa kysymyksissä.

Olen vakuuttunut siitä, että investointirahasto toteutuu oleellisesti hallituksen esittämässä muodossa. Sosialidemokraateilla ei ole mitään sitä vastaan, että lakiesitykseen eduskunnassa lisätään joitakin sellaisia täsmennyksiä, joilla voidaan torjua ilmaistuja turhia pelkoja. Sen sijaan edellytämme, ettei mitään sellaista rukausta suoriteta, joka estäisi rahaston toimimasta eräänä keskeisenä välineenä siinä pitkän tähtäyksen teollisuuspoliittisessa työssä, jonka hallitus kesäkuussa omaksui ohjelmakseen. Investointirahaston luominen on tehokkaan teollisuuspolitiikan eräs perusedellytys ja aivan ilmeisesti koko kansan etu.

Siksi onkin ihmeteltävä sitä keskustelua, joka esityksen ympärillä on herätetty. Kaikkein kummasuttavimpia ovat olleet toisaalta Teollisuusliiton ja toisaalta SKP:n sinisalolaisen siiven kannat, joihin jälkimmäisiin toveri puheenjohtaja kokousta avatessaan jo

viittasi. Molemmat vastustavat rahaston perustamista, yhdessä poliittisen oikeiston kanssa.

Miten voi Teollisuusliitto, jonka on määrä olla valtion ja yksityisen teollisuuden yhteinen etujärjestö, vastustaa juuri teollisen toiminnan edistämiseksi perustettavaa rahastoa? Kenen asioilla tämä järjestö liikkuu? Ja miten voivat äärikommunistit liittoutua oikeiston ja Teollisuusliiton kanssa vastustamaan näin ilmeisesti palkanansaitsijoille, työväenluokalle, edullista esitystä perustein, jotka ammottavat valheellisuutta?

Olen näihin saakka suhtautunut melko pidättyvästi väitteisiin oikeiston ja sinisalolaisten järjestetystä yhteistyöstä, vaikka näyttöjä samansuuntaisuudesta tuon tuostakin on esiintynyt eduskunnan äänestyksissä ja kunnallis- sekä järjestöpolitiikan piirissä eri puolilla maata. Mutta tällaisten tosiasiain edessä rupeaa hyväuskoinenkin horjumaan, semminkin kun kokoomuksen keskisuomalainen äänenkannattaja oikein ohjelmallisesti kehui tätä yhteistyötä.

Olkoon miten on, investointirahastoa ei temppuilulla kaadeta.

Maapaketti ei tietystikään vastaa sosialidemokraattien vaatimuksia juuri sellaisina kuin ne on ohjelmissamme esitetty. Erityisenä kantona kaskessa on tässä ollut keskustapuolue, joka näennäisedistyksellisyydestään ja asutuskeskusten väestöä liehrittelevästä suupuheestaan huolimatta palaa kaikkein vanhoillisimpiin asenteisiin, jos vain voidaan epäilläkään, että koskettaisiin maanomistajien etuihin. Lakiesitysten kokoon kyhääminen on siten ollut poikkeuksellisen työlästä puuhaa.

Puutteistaan huolimatta lakiesitysten muodostama kokonaisuus merkitsee kuitenkin oleellisia parannuksia nykyiseen asiantilaan verrattuna. Yhdyskuntasuunnittelu helpottuu, kuntien maansaantimahdollisuudet paranevat ja tonttikeinottelu oleellisesti vaikeutuu. Tästä syystä on kokonaan sosialidemokraattinen puolue asettunut tukemaan lakiesityksiä. Parempi pyy pivossa kuin kymmenen oksalla. Tulevasuudessa

tarjoutuu sitten mahdollisuus tavoitella niitä kymmentäkin.

Eläkepolitiikan piirissä on viime aikoina keskusteltu työtulojen etuoikeuttamisesta. Ristiriidan ydin on siinä, että ministeri Pekkarisen ryhmä keskustapuolueessa on pyrkinyt saamaan kohtuuttomia etuuksia eläkeläisten suurituloisimpaan päähän, kun taas sosialidemokraattien taholla on tähdätty siihen, että eläkkeisiin käytettävissä olevat valtion varat käytettäisiin ennen kaikkea pienituloisimpien eläkeläisten aseman parantamiseen. Sosialidemokraatteja tyydyttävä sovitteluratkaisu on näköpiirissä.

Liberaalinen kansanpuolue on taas pyrkinyt kytkemään hallituksen esitykseen, joka mahdollistaa vaalien toimittamisen lainmukaisessa järjestyksessä, omia puoluekohtaisia etupyrkimyksiään. Tätä sosialidemokraattinen hallitusryhmä on jyrkästi vastustanut. Hallituksen yksinkertainen velvollisuus on huolehtia siitä, että demokratiamme perusedellytys, valtiolliset vaalit, voidaan asianmukaisesti toimittaa. Pidämme vastuuttomana sitä, että jokin puolue yrittää kiristää itselleen vaalitekniisiä etuja tätä koskevaa lakiesitystä jarruttamalla.

Liberaalinen kansanpuolue on nyt muistanut muita hallituspuolueita vaalilakien uudistamista koskevalla kirjeellä ja ehdottanut neuvotteluja. Meille sopii! Syytä on kuitenkin muistaa, mihin tarkoitukseen vaalilakien uudistustyö tältä osin hallitussopimuksessa sidottiin. Hallitussopimuksen mukaan osapuolet nimittäin pyrkivät sen kaltaiseen uudistukseen, joka samalla lisäisi vaalijärjestelmän edustuksellista oikeudenmukaisuutta ja välttäisi poliittisen kentän liiallista pirstoutumista.

Näin sopiessaan hallituspuolueet itse asiassa ottivat huomioon kaksi demokraattisen hallinnon keskeisintä vaatimusta. Jos äärimmäiseen edustavuuteen mentäisiin, toisin sanoen pyrittäisiin antamaan ilmaisu jokaisen kansalaisen erilaisille mielipiteille jokaisessa eril-

lisessä asiassa, ratkaistaisiin kaikki asiat kansanäänestyksin, mikä taas on käytännöllinen mahdottomuus. Jos taas mentäisiin äärimmäiseen pirstoutumisen välttämiseen, mikä lyhyellä tähtäyksellä usein rinnastetaan hallinnon tehokkuuteen, tultaisiin yksipuoluejärjestelmään siitä johtuvine epäkohtineen. Ratkaisu on siis aivan ilmeisesti löydettävä näiden kahden äärimmäisyyden väliltä.

Meillä käytössä oleva järjestelmä, nk. d'Hontin järjestelmä, on edustavuuden kannalta parhaita käytössä olevia. Kieltämättä sitä voidaan parantaa edustavuuden kannalta, mutta tuolloin tulee yhä lähemmäksi poliittisen kentän laillisen pirstoutumisen vaara. Jo nythän meillä on riittävän vaikeata koota ja pitää yllä toimintakykyisiä, riittävän yhtenäisiä enemmistöhallituksia, niin kuin lienee käynyt ilmi esitykseni alkuosasta. Mahdollisen edustavuuden hienosäätämisen rinnalla on siis aivan välttämätöntä ottaa tutkittavaksi demokraattisen hallinnon tehokkuuteen liittyvät näkökohdat. Konkreettisenä toimena on tällöin ollut esillä jonkinlaisen äänikynnyksen asettaminen. Mutta mikä se olisi, 10, 8 vai 5 prosenttia, se on neuvotteluissa selvitettävä.

Myös edustavuuden suhteen on tarkasteltava monia muitakin kysymyksiä kuin pelkät pienpuolueita suosivat näkökohdat. Nykyisinhän esimerkiksi vaalipiirien edustajaluku määräytyy henkikirjoitetun väestön eikä äänioikeutetun väestön perusteella. Osa edustajista on siis saanut mandaattinsa koko järjestelmän logiikan kannalta virheellisin perustein. Tässä on muuan välttämätön selvittelyn kohde käytäville neuvotteluille.

Socialidemokraattinen puolue on siis valmis, päinvastoin kuin on haluttu antaa ymmärtää, vaalijärjestelmämme parantamista tarkoitaviin neuvotteluihin. Mutta kun näin sanomme, tarkoitamme vain sitä, mitä hallitussopimusta solmittaessa on sovittu. Emme ole sitoutuneet vaaliteknisin rukkauksin korvaamaan liberaaliselle kansanpuolueelle niitä poliittisia menetyksiä, joita se on keskustapuolueen

liekaan antauduttuaan aikaisemmin kannattajakuntansa taholta kokenut.

Tämä näistä tämän hetkistä!

Tärkeämpää on kuitenkin kiinnittää tarkkaavaisuus tulevaisuuteen. Taloudellinen kehitys maailmassa on kääntynyt huolestuttavaan suuntaan. Öljyn, raaka-aineiden ja elintarvikkeiden rajun kansainvälisen hintojen nousun vuoksi leimaa suurinta osaa maailmaa kova inflaatio ja samanaikainen heikentynyt taloudellinen kehitys, jopa lama. Monet kansainväliset asiantuntijat ennustavat poikkeuksellisen syvää ja poikkeuksellisen pitkäaikaista taloudellista matalapainetta. Toiset varovasti ehdottelevat, että toipuminen voi hiljaksen lähteä käyntiin jo ensi vuonna.

Me olemme kokeneet kansainvälisen kehityksen erittäin raskaasti, olemmehan mitä suurimmassa määrin ulkomaankaupasta, siis kansainvälisistä suhdanteista riippuvainen maa. Silti eivät meidän taloudelliset näkymämme ole läheskään niin synkkiä kuin on tilanne maailmalla keskimäärin. Kokonaisratkaisun solmimisen jälkeen olemme asteittain saaneet sitä edeltäneen inflaatiokehityksen yhä paremmin hallintaamme. Työllisyys on onnistuttu säilyttämään jopa ennusteita huomattavasti korkeammalla tasolla. Keskimääräinen käytettävissä olevan reaalianansion kehitys näyttää palkanansaitsijain kohdalta täyttävän sen, mitä saatettiin sopimusta solmittaessa odottaa.

Selvää epäonnistumista on tapahtunut vain asumiskustannusten alentamista koskevien hallituksen pyrkimysten kohdalla. Eilinen päivä muutti kuitenkin ratkaisevasti tilannetta tältä osin. Hallitus sai nyt pyytämänsä periaatteellisen mahdollisuuden siirtää kiinteistö- ja vuokrakustannusten alentumisesta koituvan edun myös vuokralaisten hyväksi, silloin kun se on perusteltua. Hallitus tulee sen vuoksi ryhtymään viipymättä toimiin asumisen energiakustannusten alentamiseksi, johon se niin ikään sai eduskunnalta vastikään valtuudet. Lisäksi hallituksen toimeksiannosta on valmistunut joukko selvityksiä, joi-

den nojalla - ja asianmukaisten neuvottelujen jälkeen - on mahdollista ryhtyä puristamaan asumisen rakennus- ja pääomakustannuksia alaspäin. Kaiken kaikkiaan näyttää siltä, että nyt ovat avautuneet mahdollisuudet kokonaisratkaisun tämänkin kohdan täyttymiselle ennen tarkistusneuvottelujen ajankohtaa.

Mitä tulee tarkistusneuvottelujen yleisiin talouspoliittisiin taustanäkymiin lopun sopimuskauden osalta, ovat ne huomattavasti selkeämmät kuin itse sopimusta solmittaessa. Mikäli ratkaisu pysyy koossa, puhuu kaikki todennäköisyys sen puolesta, että inflaatiovauhtia voidaan tämän vuotiselta tasolta huomattavasti alentaa ja siten myös parantaa kansainvälistä kilpailukykyämme. Työllisyys-tilanne voitaneen - nyt kyntensä näyttävän tasapuolisen kauppapolitiikkamme ansiosta - säilyttää tyydyttävänä. Jos meillä nyt on malttia säilyttää talouspoliittinen linjamme ja sen ydin, kokonaisvaltainen tulopoliittinen ratkaisu, ehjänä, on meillä myös mahdollisuudet selvittää kansainvälisestä talouskriisistä ehjemmin nahoja kuin useimmat muut maat.

Tällöin olisi olemassa pohja myös pitävälle hallituspolitiikalle. Sen puitteissa meidän sosialidemokraattien on nähtävä keskeisinä tavoitteina tehokkaan teollistamispolitiikan jatkaminen, asuntotuotannon edelleen kehittäminen ja asumiskustannusten keventäminen erityisesti vähätuloisimpien osalta, tehostettu perhepolitiikka, eläkeparannusten turvaaminen vanhemmalle sukupolvelle - ja yleensä edellytysten luominen tasapainoiselle taloudelliselle kehitykselle, josta niin sosiaaliset kuin sivistyksellisetkin uudistukset viime kädessä ovat riippuvaisia.

Mielellämme näkisimme, että toinenkin työväenpuolue osallistuisi näiden pyrkimysten edistämiseen. Olemme tarkoin panneet merkille ne aikaisempaa huomattavasti myönteisemmät äänenpainot, joilla SKP:n piirissä on viime viikkoina työväenpuolueiden yhteistyöstä puhuttu. Jatkuessaan ja yleistyessään tämä suuntaus varmasti rakentaa edel-

lytyksiä työväenpuolueitten yhteistyön kehittämiseksi.

Sosialidemokraattisen liikkeen sisäinen kehitys jatkuu suotuisana. Olemme tosin menettäneet jonkin verran kannatustamme niistä 30 %:n kieppeillä pitkään heiluneista huippulukemista, jotka vallitsivat ennen kansainvälisen talouskriisin puhkeamista. Mutta tämän kannatuksen kulumisen vaikeissa olosuhteissa käsitti puolue jo päättäessään keväällä jatkaa siitä huolimatta hallitusvastuun kantamista. Silti olemme kannatuksessa hyvän matkaa yläpuolella viime vaalien ja voitollisten vaalien tuloksen, ja puolueen jäsenmäärän kasvu jatkuu herkeämättä ollen tällä hetkellä yli 88.000. Lujalla vaalitaistelulla ja kovalla järjestötyöllä tulemme varmasti hankkimaan seuraavissakin vaaleissa voiton kotiin.

Puolue valmistautuu myös XXX puoluekokoukseensa. Merkittävin piirre tässä on se tuloksellinen, jos kohta raskaskin työ, jota puoluejärjestöissä parhaillaan tehdään puolueen tavoitteiden ja ohjelmien täsmentämiseksi ja uudistamiseksi. Sen kautta todella viitoitetaan sosialidemokratian ja sitä mukaa koko suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuutta. On luonnollista, että myös keskustelu puoluejohdon kokoonpanosta on herännyt. Luonnotonta olisi jos ei olisi. Sekin on toistaiseksi käyty varsin säällisesti, ja näin varmasti tapahtuu jatkossakin. Puoluejärjestöjen asia on nämäkin kysymykset käsitellä ja antaa niistä asianmukaiset evästyksiset puoluekokousedustajille.

Myös puolueen ulkoisten suhteiden kehitys jatkuu menestyksellisenä. Erityisen merkittävä juuri tällä hetkellä on puoluejohdolle osoitettu kutsu valtuuskunnan lähettämiseksi NKP:n vieraaksi. Annamme suuren arvon tälle uudelle mahdollisuudelle avoimeen ja suoraan mielipiteenvaihtoon suuren naapurimaamme johtavan poliittisen voiman kanssa kansainvälisistä, kahdenkeskisistä ja työväenliikettä koskevista ajankohtaisista kysymyksistä. Olemme vakuuttuneita siitä, että eivät vain molemmat osapuolet, vaan myös laajemmat yhteisöt saavat etua näistä kosketuksista.

Hyvät toverit! Maailma on viimeisten 12 kuukauden aikana käynyt läpi mullistavan kehityskulun. Se ei ole voinut olla syvästi vaikuttamatta myös meidän elinolosuhteisiimme. Sosialidemokraattinen puolue on kaikella voimallaan ollut mukana luotsaamassa Suomea läpi syntyneiden vaaratilanteiden. Olemme tässä kohtuudella onnistuneet. Meillä on kaikki syy itseluottamukseen, kun tänään taas asetamme viittoja, jotka osoittavat tietä tästä eteenpäin. (suosionosoituksia)

P u h e e n j o h t a j a : Kokouksen puolesta kiitän toveripääministeriä selkeästä tilanteen luonnehtimisesta.

Meillä on seuraavana ohjelmassa toveri Paasion poliittinen tilannekatsaus, mutta kuitenkin toveri Paasio tulee käyttämään puheenvuoron siinä kohdassa, jossa sanotaan "Kannanotto valtiosääntökomitean osamietintöön".

Todettiin.

Keskustelu poliittisen tilanteen johdosta:

P u h e e n j o h t a j a : Seuraavana on kuullun poliittisen tilannekatsauksen johdosta keskustelu.

Veikko A a l t o (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Puolueneuvosto on tälläkin kerralla kokoontunut aikana, jolloin suuret talouspoliittiset kysymykset ovat keskeisiä ja päivän polttavia. On erityisesti todettava, että tämän puolueneuvoston toimikauden aikana on jouduttu ottamaan kantaa ja tekemään päätöksiä suurista asioista. Mainitsen vain EEC-vapaakauppasopimuksen valmistelun, jonka aikana puolueneuvosto useampaan kertaan käsiteli kysymystä ja päätyi sitten suosittelemaan vapaakauppasopimuksen hyväksymistä tietyillä edellytyksillä. Ne edellytykset olivat suojalait. Toisena suurena asiana on ollut alue- ja kehitysaluepolitiikka, jota käsiteltiin edellisessä kokouksessa ja joka asia on

nyt lainsäätäjien käsiteltävänä eduskunnassa. Toivotaan tälle käsittelylle hyvää lopputulosta, vaikka näyttää olevan matkassa hankaluuksiakin, kun hallituskumppani kepu ei näytä olevankaan aluepolitiikasta samaa mieltä kuin sosialidemokraatit.

Tämän päivän keskeinen asia on kuitenkin tulopolitiikka. Kun keväällä suurten synnytystuskien jälkeen syntyi tulopoliittinen kokonaisratkaisu, joka merkitsi keskitettyä sopimusratkaisua 22 kuukauden ajaksi, niin moni meikäläinen huokasi helpotuksesta, sillä uskottiin, että työpaikoilla, tehtaissa, rakennuksilla, konttoreissa ja koneiden äärellä syntyisi työrauha vallinneen rauhattoman ja pistelakkotilanteen jälkeen. Tässä asiassa kuitenkin petyttiin. Tuskin oli Hämmäläisen nimikirjoituksen muste kuivunut sopimuspaperien alla, kun ystävämme kommunistit aloittivat ankaran moitekampanjan tehtyä sopimusratkaisua vastaan. He katsoivat, että tehty sopimus ei sitoisikaan kommunisteja, koska he olivat sen hyväksymistä vastaan, vastustaneet jo SAK:n valtuustossa ja äänestäneet sen hyväksymistä vastaan. Tällä tavalla vastuu koko sopimuksesta on vyörytetty sosialidemokraattien harteille. Uskon kyllä, että meidän hartiamme yhdessä tämän vastuun kantamisen kestävätkin, mutta on kuitenkin ikävää olla ottamassa jatkuvasti vain iskuja vastaan. Pitäisi jo vähitellen päästä hyökkäävään puolustukseenkin.

Tulopoliittisen kokonaisratkaisun moittijoille on tosin luonut kiitollisen maaperän vuoden vaihteessa tapahtunut, niin sanottu energiakriisin aiheuttama shokkitila ja siitä johtuva hintojen voimakas kipuaminen ylöspäin. Sopimusratkaisua tehtäessä ei täysin pystytty ennakoimaan hintakehitystä, jonka vauhti onkin ollut arvioitua nopeampaa.

Maassamme vallitsee edelleenkin inflatorinen kehitys, jonka jatkuminen on ilmeinen tosiasia. Inflaation nopeasta kehittymisestä on arvosteltu ankarasti maamme sosialidemokraattisjohtoista hallitusta. On sanottu, ettei hallitus ole tehnyt kaikkea voitavaansa inflaa-

tiokehityksen hillitsemiseksi. Hallitus on vain ollut ja istunut ja katsellut, mitä ympärillä tapahtuu puuttumatta sanottavasti asioiden kulkuun. Nämä moittijat eivät ole olleet yksinomaan kommunisteja ja oppositiopuolueiden edustajia. Arvostelijoiden joukkoon on liittynyt myös paljon meikäläistä väkeä ainakin sillä tavoin, ettei heillä ole ollut riittävästi käytettävissään puolustavia tosiasioita, kun työpaikalla työtoveri voimakkaasti hyökkää ja arvostelee kaikkea mahdollista tehtyä ja myös sitä, mitä olisi pitänyt tehdä inflaation hillitsemiseksi.

Jokapäiväiset väittämät hintojen noususta, vuokran kallistumisesta, rahan arvon huononemisesta ja elintason laskusta ovat selviä asioita, jotka moneen kertaan toistettuina iskostuvat ihmisten aivoihin ja ovat helposti tajuttavia asioita. Jos sitä vastoin näitä väittämiä ryhdytään selittämään ja torjumaan, niin joudutaan käyttämään monenlaista tietoa apuna, eikä se oikea tieto ole edes aina käytettävissäkään. Vasta nyt on joitakin alustavia tilastotietoja käytettävissä voimassa olevan sopimuskauden ajalta. Nämä tiedot ovat ihme kyllä toisenlaisia kuin mitä hinta- ja palkkakehityksestä on yleisesti haluttu uskoa. Väittämä palkansaajien elintason laskusta ei pitäkään paikkaansa, vaan on todennäköistä, että reaalipalkkojen kehitys on tämän sopimuskauden aikana keskimääräistä muutaman prosenttiyksikön plussan puolella, joskin palkkojen kehityksessä on huomattavaa epätasaisuutta eri tuotantoalojen kesken. Ennusteet kohoavan hintakehityksen hidastumisesta ovat myös toteutumassa. Myönteisen lisän tähän kehitykseen tuovat hallituksen toimenpiteet polttoaineiden hintojen alentamiseksi, jonka avulla voidaan hiukan alentaa ylikorkeiksi liukuneita vuokra- ja asumiskustannuksia. Toivottavasti hallituksen toimenpiteet seuraavat ripeästi nyt, kun eduskunta on hyväksynyt näitä toimenpiteitä edellyttävät lait.

Tämän päivän kuvaan sopisi hyvin pyrkimys uskon ja luottamuksen palauttamiseen hallituksen kykyyn hoitaa maan asioita niin, että ny-

kyistä vakaampi taloudellinen kehitys voisi alkaa ja myös jatkua ja että maan vähäosaisemmatkin tuntevat asemansa turvatuksi ja voisivat suhtautua luottavasti tulevaisuuteen.

Meidän sosialidemokraattienkin tulisi esitellä niitä saavutuksia, mitkä ovat ponnistelujen ja pitkäaikaisenkin työn tuloksena voitu toteuttaa ja sillä tavoin pystytty etenemään kohti yhteistä päämäärää. Näin tekevät monet muut kansat. He korostavat saavutuksia silti unohtamatta epäkohtia ja puutteita. Meillä Suomessa ovat asiat päinvastoin. Me korostamme epäkohtien olemassaoloa emmekä anna riittävästi arvoa sille, mitä on saavutettu. Tuijotamme vain omaan napaamme ja moitiskelemme toinen toisiamme.

Hyvät toverit! Kansamme harras toive on, ainakin palkansaajia edustavan osan, että inflaatio voitaisiin pysäyttää tai ainakin sen etenemistä tehokkaasti hidastaa. Tätä tarkoittavien toimenpiteiden takana on puolueemme ja myös koko ammattiyhdistysliike. Siksi tuli si pidättyä toimenpiteistä, jotka edistävät inflaatiota, jos nämä toimenpiteet on mahdollista välttää. Nyt eivät kuitenkaan puolueemme edustajat ole kaikilta kohdin tätä ohjetta noudattaneet. Tarkoitin tällä viittauksellani radiolupamaksujen ja alkoholin hintojen korotuspäätöksiä. Nämä molemmat korotuspäätökset olisi ilmeisesti voitu välttää. Radiolupamaksujen korotus on erittäin haitallinen siksi, että se on vuosittain toistuva maksu ja kohdistuu yhtä suurena markkamääräisesti kaikkiin lupansa lunastaneisiin, niin köyhään kuin rikkaaseen, ja on mielialatekijänä vaikutukseltaan markkamäärääkin suurempi. Alkoholin hintojen korotukseen taas ei ole ollut ollenkaan tarvetta, sillä Alkon tuotanto olisi kohtuullisen voittoinen ilman hintojen korotustakin. Yhtyisin tässä kohden Niilo Hämäläisen ajatukseseen, että kulutuksen supistuminenkin on vain näennäistä. Loppuvuodesta ostetaan viinaa varastoon nykyisellä halvemmallalla hinnalla, jota sitten nautiskellaan jonkin aikaa hinnan noustua. Tämä johtaa tilastoissa kulutuksen supistumiseen, mutta käytännössä viinan käyt-

tö pysyy yhtä suurena. Kallistakin viinaa ostetaan kaikella rahalla, sillä onhan viina hintansa väärtti, sanoo suomalainen sananlasku.

Viinan kulutusta ei ilmeisestikään voida vähentää yksistään hintapoliittisin keinoin. Kuitenkin korkealla viinan hinnalla aiheutetaan lisää puutetta niihin perheisiin, joissa viinan käyttö on tullut tavaksi. Alkoholin hinnankorotus vaikuttaa huomattavasti elinkustannusindeksiä kohottavasti. Korotettujen hintojen voimaantulon jälkeen moni vähätuloinen toteaa: "Minulla onkin sopimaton palkka. Se ei kulu kaikki leipää syödessä, mutta viinaa kun alkaa ryyppätä, niin loppuu heti kesken."

Nykyisin hallitusyhteistyön jatkaminen on ollut keskustelun aiheena ja se on kiihtynyt syksyn kuluessa. On esitetty mielipiteitä aikaisempiin puoluepäätöksiin vedoten, ettei ole hyödyllistä olla porvareitten kanssa hallituksessa, jossa joudutaan tekemään kompromissiratkaisuja. Tällä tavoin puhdaslinjainen sosialidemokraattinen ohjelmallisuus himmenee ja häviää kompromissien mukana, ja samalla puolueen kuva tulee epäselväksi. Tämän käsityksen johdosta on todettava, että puolueemme vetäytyminen pois hallituksesta merkitsisi ilmeisesti virkamieshallituksen tai muun vähemmistöhallituksen muodostamista. Se saattaisi johtaa myös eduskunnan hajottamiseen ja uusiin vaaleihin. Olisiko tämä tilanne maallemme ja palkansaajaväestölle hyödyllinen? Ilmeisesti ei ole! Se lisäisi vain nykyisestään kansalaisen epävarmuutta tulevasta tilanteesta ja olisi myös osaltaan lisäämässä inflaatiomielialaa. Myös todettu ja koettu tosiseikka on se, että hallituksesta käsin voidaan kuitenkin paremmin vaikuttaa ratkaisuihin kuin oppositiossa ollen. Myös se toteamus, että puolueemme on liian suuri mahtuakseen oppositioon ja liian pieni hallitukseen yksin, on oikeaan osunut. Olkaamme siis hallituksessa niiden puolueiden kanssa, jotka sopeutuvat yhteistyöhön meidän kanssamme ja hyväksyvät toteutettavan ohjelman.

Toveri puheenjohtaja! Puheessani esittämiini ajatuksiin viittaten esitän puoluepuolesta, että se ottaisi annettavassa julkilausumassaan kielteisen kannan yleisradion kuuntelu- ja katselulupamaksujen korotuksiin sekä katsoisi nykyisenlaisen hallitusyhteistyön maallamme hyödylliseksi sovitussa hallitusohjelmassa pitäytyen ja että puoluetoimikunta, hallitus ja eduskuntaryhmä yhdessä ammattiyhdistysliikkeen kanssa pyrkisi kaikin käytettävissä olevin keinoin hillitsemään inflaation kehitystä.

Jouko Siilana p ä ä (SNK): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kapitalistisen maailmantalouden jatkuvasti vaikeutuvat häiriöt miltei kaikissa sen vaikutuspiirissä olevissa valtioissa viimeisen vuoden aikana ovat varmasti avanneet viimeistenkin epäilijöiden silmät näkemään, että vakaan taloudellisen kehityksen ajat ovat päättyneet Länsi-Euroopassa. Toisen maailmansodan jälkeenhan ovat porvarilliset talouspoliitikot varsin pitkään esittäneet kapitalismin pystyvän jatkuvaan voimakkaaseen taloudelliseen kasvuun, joka puolestaan turvaisi kaikille väestöryhmille tasaisen elintason nousun. Valitettavasti myös osa sosialidemokraattisista puolueista Länsi-Euroopassa on tähän samaan näkemykseen aikaisemmin sortunut. Nyt ovat kuitenkin puheet muuttuneet, on ryhdytty puhumaan valmistautumisesta elintason laskuun ja esitetty näkemyksiä uhkaavasta lamakaudesta. Kapitalismin kansainväliset toimintahäiriöt tuntuvat välittömästi myös Suomessa, koska maamme ulkomaankaupasta valtaosa tapahtuu läntisten kapitalistimaiden kanssa.

Nykyisen kaltainen tilanne edellyttää sekä ammatilliselta että poliittiselta työväenliikkeeltä entistä voimakkaampia otteita työväestön välittömien taloudellisten etujen puolustamisessa. Mutta selvää on, että pysyvemmän ulospääsyn nykyisestä kriisikehityksestä mahdollistaa ainoastaan koko kapitalistisen talousjärjestelmän rakenteita horjuttavien talouspoliittista päätöksentekojärjestelmää kansanvaltaistavien uudistusten toteuttaminen. Valitettavasti vain vaikuttaa

siltä, että nykyisessä poliittisessa tilanteessa ei tällaisten uudistusten toteuttamiselle ole kovinkaan suuria edellytyksiä. On nähtävä, ettei nykyisen kaltainen hallituskokoomus muodosta kestävä pohjaa työväenluokan etujen mukaisten uudistusten toteuttamiselle eikä edes työväestön välttämättömän reaaliensiotason turvaamiseen tähtäävän politiikan harjoittamiselle. Erityisesti tähän on syynä se, että hallituksen voimakkaimmassa porvarillisessa osapuolella, keskustapuolueella, on tapahtunut voimakasta kehitystä yhä taantumuksellisempiin poliittisiin asenteisiin. Sehän on vastustanut useimpia sosialidemokraattien kannalta tärkeimpien ratkaisujen toteuttamista. Merkittävimpiä esimerkkejä tästä ovat suhtautuminen vientimaksuihin, maapakettiin ja tällä hetkellä käytävään kiistaan investointirahastosta. Mielestäni sosialidemokraattien on aihetta vakavasti harkita, onko osallistuminen nykyisen kaltaiseen hallitukseen liian suuren vastuun ottamista kapitalistisen järjestelmän toimeliaisuuden palauttamisesta porvariston ehdoilla.

Yksi perusedellytys nykyisen poliittisen tilanteen kääntämiselle myönteisempään suuntaan on maamme johtavien vasemmistopuolueiden välisen yhteistoiminnan kehittäminen. Kommunistisen liikkeen sisäisten ristiriitojen aiheuttamista ongelmista huolimatta olisi sosialidemokraattisen puolueen ryhdyttävä käymään neuvotteluja SKP:n ja SKDL:n kanssa yhteisten näkemysten löytämiseksi edes keskeisimmässä talouspoliittisissa kysymyksissä, ja pitäisi ryhtyä valmistelemaan yhteistyöhallitukseen osallistumista ainakin seuraavien eduskuntavaalien jälkeen.

Erittäin tärkeä kysymys kapitalistisen talousjärjestelmämme rakenteisiin puuttuvien uudistusten toteuttamisen kannalta on tässä puoluepuolesta kokouksessa käsittelyssä oleva suhtautuminen valtiösääntöuudistukseen, ja vaikka asia tulee myöhemmin esille toisessa yhteydessä, niin tässä yhteydessä jo muutama sana siitä, mitä sosialidemokraattisella nuorisoliikkeellä on tästä uudistuksesta sanottavaa.

vaa. Uudistuksen päätavoitteeksihan on sosialidemokraattien ja koko vasemmistonkin piirissä asetettu sellaisen tilan aikaansaaminen, missä perustuslait eivät aseta kohtuuttomia esteitä yhteiskunnallisille uudistuksille ja yhteiskunnan rakenteiden muuttamiselle. Tämä edellyttää sitä, että eduskunnan enemmistön mahdollisuuksia vaikuttaa lainsäädännön sisältöön tuntuvasti lisätään. Tällä hetkellähän varsin pienilläkin määrävähemmistöillä voidaan pahasti jarruttaa eduskunnan enemmistön kannattamien lainsäädäntöhankkeiden toteuttamista. Huomattavaa haittaa perustuslain nykyisistä määräyksistä on vasemmistolaisen politiikan harjoittamiselle myös omaisuuden turvaa koskevasta määräyksestä. Siksi on välttämätöntä kirjata mahdolliseen uuteen perustuslakiin ero henkilökohtaiselle omaisuudelle ja yhteiskunnallisessa vallankäytössä merkitystä olevalle omaisuudelle, esim. suurille liikeyrityksille.

Sosialidemokraatit ovat Tampereen puoluekokouksen valtiosääntökannanotossaan lähteneet siitä, ettei eduskunnan rinnalla saisi olla mitään muita kilpailevia valtioelimiä. Nykyisin tuollainen kilpaileva elin on tasavallan presidentti, jonka päätöksistä eduskunnan toiminta on hyvin paljon riippuvainen.

On ymmärrettävää, että valtiosääntöuudistuksesta käydyssä keskustelussa on porvarillinen lehdistö varsin voimakkaasti hyökännyt kaikkia uudistuspyrkimyksiä vastaan, joita sosialidemokraatit ovat esittäneet. Valitettavasti eräät puolueen sisällä vaikuttavat oikeistolinjan edustajat ovat antaneet tukea näille sosialidemokratian vastaisille hyökkäyksille. Porvarilehtien maalaamat kauhukuvat tuntuvat vaikuttavan puolueessa laajemminkin, sillä puoluejohtokaan ei ole enää esittänyt yhtä selkeää valtiosäännön kokonaisuudistusta vaativaa linjaa kuin aikaisemmin. Puoluejohdon hämäännnykseen lienee yksi syy se ulkopoliittisvivahteinen keskustelu, joka on nostettu tasavallan presidentin valtaoikeuksista. Luonnollisesti on aiheellista huolehtia siitä, ettei puoluetta pystytä leimaamaan Paasiven-Kek-

kosen linjan vastustajan maineeseen. Mutta kyllähän sen pitäisi olla selvää, että Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyteen perustuva ulkopoliittinen linjamme nauttii niin laajaa kannatusta kansamme keskuudessa, ettei sen turvaamiseen välttämättä tarvita presidentin erityisiä ulkopoliittisia valtaoikeuksia.

Valtiosääntöuudistuksen toteuttaminen sosialidemokratian yhteiskunnallisten muutostavoitteiden toteutumismahdollisuuksia lisäävänä uudistuksena pitäisi olla kaikille sosialidemokraateille selvää. Onhan meillä aivan viime ajoiltakin kokemuksia, miten eduskunnan oikeisto-oppositio on pystynyt vesittämään sosialidemokraattien ajamia lakeja määrävähemmistön avulla. Todella välttämättömäksi uudistetun valtiosäännön pykälät tulevat määrätietoiselle kapitalismin vastaiselle uudistuspolitiikalle vasta silloin, kun tällaista politiikkaa aletaan todella johdonmukaisesti harjoittaa. Sillä sosialidemokraattisen puolueen vakavimpia puutteita tällä hetkellä on se, että meillä ei ole selkeästi kapitalismin vastaisiin rakenneuudistuksiin pohjautuvaa lähivuosien tavoiteohjelmaa, joka viitoittaisi tien edellytysten luomiselle koko yhteiskuntajärjestelmämme muuttamiseksi SDP:n periaateohjelman mukaisesti sosialistiseksi.

Hyvät toverit! Toivottavasti tässä puolueen neuvoston kokouksessa otettava kanta valtiosääntöuudistukseen luo osaltaan edellytyksiä tällaisen toimintaohjelman kehittämiseksi.

Sven-Erik J ä r v i n e n (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! On syytä todeta, että yleispoliittinen kuva on huomattavasti muuttunut siitä, kun me viimeksi täällä tätä kysymystä pohdimme. Suoritetut gallup-tiedustelut ja yleinen mielipide osoittivat vielä jokin aika sitten puolueen hallitusvastuusta huolimatta olevan suositussa asemassa, mutta nyt on tilanne muuttumassa. Tiedämme jokainen, että kansalaisten usko puolueemme mahdollisuuksista selviytyä taloudellisista vaikeuksista on heiken-

tynyt ja kansalaisten luottamus on laskemassa. Meille kauan puolue-toiminnassa mukana olleille tämä tilanne ei ole millään tavoin uusi eikä ennen kokematon. Ennen kaikkea pääomapiirit ja heidän puolueen-sa ovat kansainvälisen hintakriisin seurauksena ottaneet tästä ase-lyödäkseen puoluettamme, ja kun vielä kommunistit toimivat avoimes-ti meitä vastaan, on selvää, että suurimmalla hallituspuolueella on vaikeuksia, ja kun hallituksen sisälläkin tulee, on tilanne muodos-tunut sellaiseksi, että on syytä tarkastella, miten jatkossa menetel-lä. Kuitenkin meidän ei pidä toteuttaa hetkellisten mielialojen sä-vyttämää politiikkaa, vaan on koetettava torjua suurempien vaikeuk-sien aiheuttamat ongelmat, jotka jo koettavien ongelmien lisäksi ovat näköpiirissä. Näinä hintojen ja maksujen korotusten aikoina, inflaa-tion etenemisen aikana, puolueväen keskuudessa on kuitenkin voimis-tunut keskustelu ja mielipiteiden vaihto siitä, hyödyttääkö jatko hallituksessa oloa. Kysytään, mitä hyötyä on olla porvariston ja kommunistien sylkykuppina. Monet aktiivista puolueetyötä tekevät ovat tähän tilanteeseen kyllästyneet ja ovat todella sitä mieltä ja kysy-vät, mitä hyötyä on näistä yksin kantaa vastuuta muiden hallituskump-paneiden luistellessa jatkuvasti alta pois.

Kepu pyrkii naruttamaan puolueemme. Heidän keskuudessaan on mo-nenlaista mieltä hallitusohjelmasta ja hallituksen tärkeistä kannan-otoista. Ei siis ole mitenkään hämmästeltyä, että puolueemme piiris-sä tätä tilannetta ihmetellään. Uskon, että me olemme varsin pitkäl-le yhtä mieltä siitä, että jos tämä hallitus kaadetaan, uusi kabinet-ti tulisi vaikeammaksi koota, ja seurauksena olisi ajautuminen ennen-aikaisiin vaaleihin. Kun toveri Sorsa piti täällä viimeksi poliitti-sen tilannekatsauksen, hän torjui puheet ennaaikaisista vaaleista, mutta aivan hiljakkoin hän kehotti valmistautumaan vaaleihin, tosin hän ei kehottanut valmistautumaan ennaaikaisiin vaaleihin.

On ollut havaittavissa, se tulkoon tässä todetuksi, etteivät

SKP:n ja puolueemme johtomiehet tällä hetkellä ole voineet kaikis-sa talouspoliittisissa kysymyksissä astua yhtä jalkaa. Puolueväen keskuudessa kuva nykyisestä tilanteesta tuntuu melko lailla sekaval-ta. Eiköhän kuitenkin kaikista vaikeuksista huolimatta puolueen tule jatkaa kivireen vetämistä eli jatkaa hallitusvastuussa oloa, mutta vaatia tiukasti, että toinen aisapari, kepu, tekee todella osuuten-sa välistä vetämättä. Puolueneuvoston tulee hallitusvastuuta käsit-televässä julkilausumaosassa riittävän selvästi sanoa puolueen kannan-otto kepun konstailuista ja edellyttää hallitussopimuksen tiukkaa noudattamista. Muuten tilanne johtaa siihen, että toveri Virolainen kisälleineen joutuu taas harhailemaan täällä työväentalon käytävillä ja silloin saattanee käydä niin, että kolkuttelijoille ei avata. Jos eduskuntaryhmä ja puoluetoimikunta jatkossa näkevät, ettei kepun ja minipuolueiden keskuudessa haluta yhteistyöhalukkuutta vilkastut-taa ja osoittaa, on syytä tehdä tietyt johtopäätökset. Ei pidä vaka-vassa asiassa uhota, mutta eiköhän puolueeltammekin löydy oksa, jo-hon hallitusvastuu voidaan ripustaa, jos muut sen haluavat ja aloit-taa jälleen alusta melko muuttumattomin kuvioin.

Aaltoliikkeen omaisesti on pidetty vireillä keskustelua vasem-miston yhteistyön tarpeesta ja käytännön soveltamisesta. Valittaen on ollut pakko todeta, että aikana, jolloin vasemmistopuolueet oli-vat valmiit vakaaseen keskusteluun, SKP:n puheenjohtaja parjasi tois-ta osapuolta, ja koko ajan tuntuu, että sordino on ollut päällä. Usko vilpittömään yhteistyöhön ei näin asennoituen suuremmin vahvistunut.

Viime viikon vaihteessa pitivät kommunistit Helsingissä ammat-tiyhdistyspoliittisen konferenssin, jonka kannanottoihin on syytä myös meidän kiinnittää huomiota. Konferenssin ammattiyhdistysliik-keen tiettyihin asennekysymyksiin omaksumat kannanotot eivät lupaa yhteistyömahdollisuutta SAK:n puitteissa. Sosialidemokraatit eivät voi hyväksyä paluuta palkkojen indeksidonnaisuuteen. Se että SKP

vaatii sosialidemokraattien parjaamisen lopettamista ja edellyttää yhteistyöneuvottelujen aloittamista, on nähtävä positiivisena kannanottona edellyttäen, että käytännön toiminnassa ollaan sitä, mitä myös sanoissa. Kun SKDL:n taholta on esitetty myönteisiä kannanottoja hallitusyhteistyöstä, on tämäkin tyydytyksellä merkille pantava, sillä jättäytymällä aikoinaan pois hallitusvastuusta kansandemokraatit ja SKP luopuivat hyvin alkuun päässeestä työväenpuolueiden yhteistyöstä, mutta mitä sanovat tästä taistoslaiset. Eilinen Tiedonantaja pääkirjoitti konferenssin yhteistyökysymyksestä mm., että yhteistyön rakentamisen on suuntauduttava oikeistososialidemokratian roolin paljastamiseen ja yhteistyössä on kieltäydyttävä ylätasen yhteistoiminnan ensisijaisuuden näkökohdasta, siis sivallus omille ja ulospäin. Tämän mukaan sosialidemokraattisen puolueen johto ei tukeudu jäsenistöön ja työkansaan.

Me saamme joka päivä esimerkkejä siitä, ettei meidän maamme porvaristo haluakaan muutosta vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen. Eilen luimme Demarista korkein kirjaimin prantätyn otsikon: "Yrityksille huimat voitot inflaatiosta!" Otsikko ja sen asiasisältö kertovat kylmän totuuden ja osoittavat, että valtiovallalta puuttuvat tehokkaat keinot inflaation hillitsemiseksi, sillä kierrehän on ollut jatkuva, olkoonkin, että viime kesän kansainvälisten tapahtumien seuraukset suorastaan ryöstäytyivät miltei kaikissa läntisissä teollisuusmaissa.

Inflaation hyväksikäytön lisäksi porvariston poliittinen toiminta on selvästi aktivoitunut. Aktiviteettia osoittavat myös taistoslaiset, molemmilla yhteinen tavoite: sosialidemokraattien vaikutuksen murtaminen. Tässä tehtävässä he ovat jonkin verran onnistuneetkin, josta esimerkkinä korkeakoulujen vaalit, joissa odotetusti me saimme kärsiä tappion ja meillä on tiedossamme syyt, mistä tämä aikoinaan johtui.

Voidaksemme kehityksen muuttaa eduskunta olisi saatava vasemmistoenemmistöiseksi. Kaikista pettymyksistä ja kielteisistä yhteistyökarikoista huolimatta poliittinen asetelma tulee varmasti vielä kauan olemaan maassamme nykyisen kaltainen, että vasemmiston ja oikeiston voimasuhteet pysyvät suurin piirtein samoina. Kommunisteja tulee eduskunnassa olemaan tietty määrä, eräs arvio oli SKP:n ollessa heikoimmillaan noin 15 prosenttia. Näistä edellä kuvatuista penseistä näkymistä huolimatta esitän, että vasemmiston tulisi harjoittaa yhteistyötä eduskunnassa, kuten Tampereen puoluekokous on yhteistyöstä varsin selkeän kannanoton lausunut.

Keskustapuolue on siinä määrin oikeistumassa, että hallitusyhteistyö sen kanssa tulee nopeasti kyseenalaiseksi. Kun pienpuolueiden määrä pysynee ennallaan ja kun vennemolaisuuskin tulee parlamentin työtä vastaisuudessaakin vaikeuttamaan, ei palkkatyöväen, kuluttajien ja pienyrittäjien oikeuksien ajamiseksi ja turvaamiseksi uusia kuvioita hallitusympyröihin löydy ja ne tavoitteet, jotka olemme esittäneet valtiosääntökomiteassa, eivät varmaankaan tule nykyisessä eduskunnassa hyväksytyiksi.

Toveri puheenjohtaja! Huomioiden ne poliittiset ja taloudelliset olosuhteet, joiden vallitessa ministeritoverit, eduskuntaryhmä ja puoluetolimikunta ovat joutuneet toimimaan, saavat vakaasti harjoitsevan puolueväen ymmärryksen osakseen. On syytä uskoa, että puolueväki elää myötä tappioissa ja erehdyksissäkin, mutta odottaa myös tiukkoja toimenpiteitä silloin, kun puolueelta pelataan pois mahdollisuudet hoitaa maan asioita. Tämä tilanne näyttää olevan hyvin lähellä.

Ehdotan, että tästä kokouksesta laadittavassa julkilausumassa kiinnitetään vakavaa huomiota taloudelliseen tilanteeseen, pyritään sitä selvittämään sekä edellytetään vakavasti jokaista hallituspuoluetta tinkimättä täyttämään hallitussopimuksen hengen ja tavoitteet.

Ehdotan lisäksi julkilausumassa mainittavaksi, että sosialidemokraattinen puolue on valmis käymään neuvotteluja vasemmiston yhteistyöstä, kunhan SKP osoittaa vilpitöntä yhteistyötahtoa kaikilla yhteistyötoiminnan aloilla.

Reino Litmanen (Kymi): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tämän työjärjestyksen kohdan keskustelunaihe on nykyinen poliittinen tilanne, johon puoluepuolesta on otettava kantaa ja annettava mahdollisia toimintaohjeita tulevaa toimintaa varten.

On puhuttu kuumasta poliittisesta syksystä, ja osittain se on myös toteutunut, kun seuraa osapuolten piirissä tapahtuvaa kahinointia. Keskustapuolueessa tapahtuva kahinointi, jota on saatu seurata päivälehtien palstoilla arveluineen sen syistä, haittaa jopa hallituksen työskentelyä ja johtaa mahdollisesti yhteistyön vaikeutumiseen. On varmaa se, että nykyisessä poliittisessä tilanteessa, jossa toinen työväenpuolue näkee taktisista syistä parhaaksi pysyä oppositiossa, ei näin muodostetussa hallituksessa ole helppoa puolueen ohjelmaan perustuvia uudistuksia saada aikaan, ja vaikka hallituksen ikä edellisiin hallituksiin verraten on siellä lähellä kärkipäätä, niin osa hallitussopimuksen kohdista on vielä saavuttamatta.

On puhuttu, että olisi harkittava hallituksesta lähtöä. Sanoin, että harkittakoon ylen aikaa saavutuksia ja hallituksessa olemista, mutta aina pitää muistaa, että oppositiossa ei saavuteta yhtään mitään. Jos hallituksessa tilanne muodostuu sellaiseksi, että monien ohjelmakohtien hylkääminen on edessä, niin siinä tapauksessa puolueen on uudelleen otettava kantaa hallitusyhteistyöhön.

Näkisin, että niistä ongelmista, joita hallituksella kyllä on useita, päähuomio on kiinnitettävä inflaation pysäyttämiseen ja inflaation kielteisten ilmiöiden poistamiseen sekä hintakarusellin pysäyttämiseen. Nykyiselle inflaatiollehan viime vaiheessa lienee jo ollut luonteenomaista se, että palkat ovat olleet takaa-ajoa-

massa hintoihin verrattuna, ja hintojen etumatka ainakin tähän asti on säilynyt. Mielestäni kaikki huomio olisi keskitettävä inflaation pysäyttämiseen, sillä näin suuren inflaation vallitessa, kuin viime vuosina on tapahtunut, ei työväenliikkeen tavoitteita, solidaarista palkkapolitiikkaa ja oikeudenmukaista tulonjakoa, voida toteuttaa.

Pentti Ukkola (Helsinki): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kulunut vuosi on ollut raskas työpaikoilla toimiville jäsenillemme. Kun omat toverit ovat päävastuussa sekä hallituksen että ay-liikkeen ratkaisuksista, ei vastuuta voi paeta. Vaikka hintojen korotukset voidaankin pitkälti selittää johtuviksi yleismaailmallisista syistä, jää oman maamme vastuullisille poliitikoille osasyys tapahtuneeseen hintavyöryyn.

Jos sopimuskaudella tapahtunut hintavyöry olisi rasittanut tasapuolisesti kaikkia väestöpiirejä, ei katkeruuteen olisi aihetta. Kun kuitenkin pääomatuloja saavat ja erityisesti metsänomistajat ovat kasvattaneet rajusti tulojaan teollisuustyöväen ja erityisesti palveluammateissa työskentelevien kustannuksella, on katkeruudelle oikeutettu perustelu. Palkansaajain korkea verotus katkeroittaa jo suhteellisen pienituloistakin. Toisaalta esim. metsänomistajan verotus on vain näennäinen johtuen verolaeista: metsätulojahan verotetaan kolmen edellisen vuoden oletetun keskimääräisen kasvun tuoton mukaan myyntitulon ollessa verovapaata päivän hintaan. Kenenkään ei ole vaikeata kuvitella metsänomistajan saaman verottoman tulon suuruutta tällaisena erityisesti puutavaraan kohdistuneen hintavyöryn aikana.

Kun nuo metsänmyynnistä saadut setelit sijoitetaan samaan lompakkoon maataloudesta saatujen seteleiden kanssa, on maa- ja metsätaloutta harjoittavalla yrittäjällä riittävästi laillisesti hankittuja varoja mitä erilaisimpiin hankintoihin, joilla voi kirjanpidollisesti todistaa maataloudestakin saadun tuoton olemattomaksi. Kerrotaan maaseutukauppiaiden kehittyneen mestareiksi tositteiden kir-

joittelussa. Helppo todistaa sitä tai tätä, aina maksettaessa saa kuitenkin, joka on verotuksessa vähennyskelpoinen. Jos muille yrittäjille suotaisiin vastaavanlainen kirjanpito-oikeus kuin maa- ja metsätaloutta harjoittavilla on, voisi esim. parturi jättää mustatukkaisilta perittävästä maksusta osan kirjaamatta harkinnan mukaan, samoin huoltoaseman hoitaja öljynmyynnistä. Helsingissä eräs kauppaketti yritti kirjata vain joka toisen kassan tuoton. Asian paljastuttua joutuivat asianomaiset kuitenkin leivättömän pöydän ääreen.

Viime puoluekokous päätti pyrkimyksestä, että metsätuloja tulee verottaa todellisen tuoton mukaisesti. Kysyisinkin, haluaako hallitusryhmä niskoitella puoluekokouksen tahtoa vastaan?

Viime aikoina on puhuttu ja kirjoitettu akateemisten ylisuuresta vallasta joukossamme. Kenelläkään ei varmasti ole sitä vastaan, että opinnoissa menestytään. Sanonta "ammattikoulu on hyvä koulu toisten lapsille" pätee edelleenkin joka kodissa. Karsastus maisterisocialismia kohtaan johtunee siitä, että he miltei poikkeuksetta asettuvat kommunistien rinnalle SDP:n ja SKP:n keskinäisissä kiistoissa. Usein varakkaista kodeista lähteneinä heillä ei ole tietoa vasemmiston keskinäisistä eroista työpaikoilla. Porvarit ovat aina samaistaneet kaikki työläiset kommunisteihin, ja tuo kodin perintö kyllä näkyy.

Seikka, että työnantajaa pidetään vastustajana, on itsestään selvyyttä jokaisella työpaikalla. En tunne yhtäkään työpaikkaa SAK:n järjestökentässä, missä porvarilliseen puolueeseen lukeutuva ehdokas tosiasiallisesti kilpailisi luottamusmiehen, ammattiyhdistysjohdon tai liittokokousedustajan paikasta. Kaikissa edellä luetelluissa vaaleissa todellinen kilpa käydään SDP:n ja SKP:n edustajien kesken. Työehtosopimustavoitteita asetettaessa ei paljoakaan lämmitä joidenkin akateemisten puolueoverien höpötys, että he ovat sosialisteja. Viimeksi kommunistit asettivat tavoitteeksi 6 %:n reaaliansion nousun, SAK:n demarit reaaliansion säilyttämisen. Kulunut aika on osoitta-

nut, ettei edes säilyttämistä ole voitu kaikkien kohdalla turvata. Useimmilta jo vuokrankorotus on syönyt palkankorotuksen.

Joidenkin toverien puheissa on jatkuvasti heijastunut pyrkimys ylimalkaiseen yhteistyöhön SKP:n kanssa. Mielestäni tällaiset yleisneuvottelut ovat yhtä turhia kuin yritys sekoittaa kepillä öljyä ja vettä. Niin kauan kuin vispaa, näyttäisi jotakin syntyvän. Heti lopetettua kuitenkin paljastuu homman turhuus. Kokonaan toinen asia on neuvotella SKP:n kanssa tietyistä ajankohtaisista tavoitteista. Mm. tulevissa kurkistusneuvotteluissa tulisi esiintyä yhtenäisillä tavoitteilla koko ay-liikkeen rintamalla. Yhteisten tavoitteiden löytämiseksi kannattaa käyttää vaikkapa paavin vaalista tuttua menettelyä eristämällä neuvottelijat siksi, kunnes yksimielisyys on saavutettu.

Minua ovat kiukuttaneet sellaiset johtavat toverit, jotka puuhaavat esim. yhteisiä vappujuhlia SKP:n kanssa, mutta ovat kykenemättömiä keskustelemaan SKP:n kanssa talouspoliittisista ratkaisuista. Tilanteen tulee toki olla täsmälleen päinvastoin. Ei ole kovinkaan suurta tarvetta möykätä kommunistien kanssa samaan ämyriin vappujuhlassa, mutta on kaikki syy löytää yhteiset tavoitteet tulopoliittisille ratkaisuille. Ainakin neuvotteluja tulee käydä niin kauan, että jokaiselle työläiselle selviävät reaaliset mahdollisuudet. Ylimitoitettujen valhelupausten paljastamisessa akateemisetkin voisivat olla hyödyllisiä.

Eero L e s k i n e n (Kuopio): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! On erittäin myönteisenä merkille pantava se seikka, että hallitus on vihdoinkin saanut valtuudet vuokrien alentamiseen. Tämä asia on varmaankin eräs niitä tärkeimpiä asioita kaikille palkanauttijoille ja vuokralla asuville.

Nyt on kuitenkin huomioitava tässä yhteydessä, että silloin kun öljyn hintaa aikoinaan nostettiin, niin samaan hengenvetoon alkoi tulla hinnankorotuspyyntöjä vähän kaikille artikkeleille, jopa mut-

tereiden hinnat kohosivat 20 %. Siellä nousivat vaatteiden hinnat ja yksi sun toinen hinta sillä perusteella, että öljyn hinta nousi. Nyt kun aiotaan öljyn hintaa alentaa, ei ole missään vaiheessa kiinnitetty huomiota siihen seikkaan, että myös kaikki ne hinnat, jotka ovat nousseet välittömästi öljyn hinnankorotuksen jälkeen, tulisi ottaa uudelleen käsiteltäviksi. Ellei näin tapahdu, silloin siirretään piilotuloja uudestaan teollisuudelle, ja tämä on mielestäni väärin. Hallituksen tulee lähiajan kuluessa selvittää kaikki ne hintojen nousut, jotka tapahtuivat sillä perusteella, että öljyn hintaa nostettiin, ja myös pyrkiä saamaan valtuudet niiden hintojen jälleen laskemiseen.

Mitä tulee liberaalien ja keskustapuolueen hallitusyhteistyöhön, on todettava, että liberaalien yhden miehen hallitusryhmä on osoittautunut koko ajan vähän kehnoksi hallituskumppaniksi. Tuntuisi siltä, että kahden johtavan hallituspuolueen alkaisi olla syytä pyrkiä eroon tällaisesta yhden miehen ryhmästä taikka sitten saat-taa hänet asiallisesti päiväjärjestykseen.

Inflaation pysäyttäminen, josta täällä on jo tänään paljon keskusteltu, on varmasti niitä hallituksen tärkeimpiä tehtäviä, ja täytyy panna merkille toveri Sorsan johdolla hallituksen pyrkineen hyvin tehokkaasti hintojen vyöryä estämään, mutta työmiehen kannalta täytyisi myös huomioida verotuksessa tämä inflaation vaikutus. Ei ole mikään kumma, ettei jotakuta postimiestä, joka sai viime palkankorotuksessa 90 markan palkankorotuksen ja sai siitä käteensä 37 markkaa, se innosta työskentelemään työpaikallaan tehokkaasti ja vielä olemaan tyytyväinen näihin palkkaratkaisuihin.

Opiskelijapolitiikassa on sosialidemokraattien kannalta huomioitava se seikka, että vaikka olemme erittäin paljon olleet ajamassa korkeakoulu-uudistusta, opiskelijoiden elämän parantamista, niin siitä huolimatta me menetämme paikkoja aina opiskelijavaaleissa. Minusta on ruvennut tuntumaan siltä, että mitä enemmän me parannamme tätä

yhteiskuntaa, sitä helpompi on äärioikeiston ja äärivasemmiston etsiä uusia syitä meidän lyömiseksemme. Sosialidemokraattisen puolueen täytyisi pystyä lyhyesti ja ytimekkäästi esittämään ne saavutukset, joita on tähän mennessä saavutettu, eikä yksinomaan painaa pitkiä periaateohjelmia, joiden selittäminen vie äärettömästi aikaa ja vaivaa. Kiitoksia!

Osmo K a a r t i n e n (Kymi): Toveri puheenjohtaja! Tulopoliittisen kokonaisratkaisun ensisijaisena tavoitteena oli hillittömän inflaation jarruttaminen ja tätä kautta työntekijöiden reaali-ansioden mahdollisimman hyvän nousun turvaaminen. Sopimuksenteon hetkellä vauhti oli voimakas. Oli luonnollista, että työntekijät työpaikoilla eivät voineet asennoitua välinpitämättömästi voimakkaaseen inflaatioon, koska voimakkaimmin inflaatiosta kärsivät palkallaan elävät työläiset, eläkeläiset ja muut pienituloiset.

Ammattiyhdistysliikkeen valmistautuessa vuodenvaihteen tarkistusneuvotteluihin, joissa reaaliansion nousua ryhdytään tarkistelemaan, ovat mielialat työpaikoilla sekavat sosialidemokraattien keskuudessa, sillä lausunnot hintakehityksestä ovat verrattain ristiriitaisia. Viime viikonvaihteen Demarissa lausui SAK:n tutkimussihteeri, että hintakehitys on ollut noin 3 % korkeampi kuin mitä kokonaisratkaisun yhteydessä sovittiin. Samaan aikaan toverit ministrit vakuuttavat meille, että hintakehitys on pysynyt suurin piirtein niissä lukemissa, joita on myös edellytetty tässä sopimuksessa. Näiden lisäksi tiedotusvälineet tuovat jatkuvasti julki hinnoissa tapahtuvia muutoksia suhteellisen tehokkaasti ensinnäkin korotuksia suunniteltaessa, toiseksi korotusten tapahtuessa sekä korotuksia jälkikäteen kommentoitaessa ja kerrottaessa niiden vaikutuksesta elinkustannuksiin samalla korostaen sosialidemokraattien osuutta asiassa.

Palkkakehityksen osalta puhutaan, että reaaliansio on noussut nimenomaan saavutettujen liukumien ansiosta. Liukumat ovat kuitenkin

kin pääasiallisesti kohdistuneet tänne Etelä- ja Länsi-Suomen yli-työllisyysalueille, kun sitä vastoin Itä- ja Keski-Suomen alueen työntekijät ja myös kaikki matalapalkka-aloilla työskentelevät pienipalkkaiset ovat jääneet näistä liukumista paitsi.

Näiseä tunnelmissa syntyy työpaikoilla runsaasti työehtosopimusten vastaisia työtaisteluita. Siitä huolimatta, että tässä vaikeassa tilanteessa ainoastaan sosialidemokraattien toimesta ja johdolla ammattiyhdistysliikkeessä ja hallituksesta käsin on voitu saavuttaa paras mahdollinen tulos, tulee ajatelleeksi, eikö myös lehdistön johdon kokonaisratkaisun koossa pitämiseksi tulisi olla sosialidemokraattien käsissä. Onnistuivathan ne veturimiestenkin toimenpiteet hyvin ainakin noin julkisuutta ajatellen. Liekö Oivion Pekka tätä tarkoittanut, kun 6 päivänä lokakuuta Hesarille lausui, että Hämmäläisen Nipan olisi pitänyt kommareiden kanssa enemmän neuvotella?

Eräs syy työehtosopimuksen vastaisiin työtaisteluihin on voimakas inflaatio, mutta suurimman syyn näiden lakkojen syntymiseen aiheuttavat työnantajat noudattaessaan huonoa työsuhte- ja neuvottelupolitiikkaa sekä laiminlyömällä työehtosopimuksen mukaisen neuvottelujärjestyksen jakaessaan inflaation heille tuomaa löysää rahaa. Kun luottamusmies työehtosopimukseen perustuen esittää korjausta esim. palkkaukseen, ei työnantajan taholla olla tätä kuulevinaanakaan, mutta heti pienen istumisen jälkeen on työnantaja valmis järjestämään rahaa ainakin ylemmissä palkkaluokissa oleville. Tällaisella toiminnalla ei suinkaan paranneta neuvottelusuhdetta, vaan liittoutumalla näin kommunistien kanssa he ovat valmiit romuttamaan koko sopimusjärjestelmän.

Miten sitten kommunistit toimivat? Siihen löytyy vastaus vuonna 1970 toimitetusta lakkoapisesta, jossa todetaan: "Toisaalta nähdään myös, että yhtenäisten ja tuloksellisten kamppailujen seurauksena on sosialidemokraattien johto joutunutkin kannatuksen menettämisen pelossa muuttamaan politiikkaansa ja esim. lakkoja ei heidän tahol-

ole lähdetty lyömään päähän ja tuomitsemaan julkisuudessa." Edelleen lakkoapäinen toteaa: "Sosialidemokraattiset johtajat ovat kuitenkin huolissaan siitä, että kamppailut olivat olleet yhtenäisiä, ja heidän mielestään sosialidemokraattiset työläiset eivät saisi olla mukana tällaisessa toiminnassa. Meidän tehtävämme", siis kommunistien, "on pitää työpaikkoja yhtenäisinä ja tarpeen vaatiessa neuvotella sosialidemokraattisten työpaikkajärjestöjen kanssa yhteisistä toimenpiteistä. Näin saavutetaan ja voidaan mitätöidä sosialidemokraattisten johtajien kielteiset asenteet näitä kamppailuita kohtaan." Edelleen he toteavat: "Kaiken joukkotoiminnan yhtenäisyys ja laajuus on asetettava erityisen huolenpidon kohteeksi, ja työväenluokan yhtenäisyyttä on varjeltava kuin silmäterää."

Näissä parissa viimeisessä lauseessa voimme olla samaa mieltä, mutta kommunistien ja porvarien yhteistoiminta, kuten olemme havainneet, perustuu sosialidemokraattien mustaamiseen, parjaamiseen ja kaikin tavoin eristämiseen. Sen ovat osoittaneet ne laajat toimenpiteet, joita on järjestetty järjestödemokratian pelisääntöjen ja sopimustoiminnan romuttamiseksi.

Pekka S o i n i n e n (Pohjois-Karjala): Toveri puheenjohtaja, hyvät kokoustoverit! Täällä toveri pääministeri esitti katsauksessaan ajatuksen ja tietoja siitä, että raaka-aineiden hinnat ovat vielä nousussa ja varsinkin elintarvikkeiden osalta. Kun tilanne on näin, niin meidän sosialidemokraattien maan suurimpana hallitsevana puolueena on myös tässä tilanteessa ruvettava katselemaan vähän maatalouspolitiikkaamme, onko se nyt oikein johdettua, koska elintarviketilanne on muodostumassa tällaiseksi, mitä se nyt on.

Puolenkymmentä vuotta sittenhän meillä ryhdyttiin runsaudenpulan seurauksena paketoimaan peltoja. Minä maatalousammattin harjoittajana hyvin ymmärsin tämän asian ja olen myönteinen peltojen paketoimille, mutta eräällä ehdolla. Paketoiminnan piiriin olisi pitänyt sijoittaa vain sellaiset pellot, jotka ovat maatalouteen kelpaamattomia ja

vaikeasti viljeltävissä. Kun tätä asiaa lähdettiin toteuttamaan, kävi kuitenkin niin, että ensimmäisenä olivat viljelyskelpoiset pellot paketoinnin piirissä, ja sanon vain erään esimerkin Polvijärveltä omasta pitäjästäni naapurikylältä. Pakettiin pantiin ensimmäisenä Ilomantsin kihlakunnantuomarin pellot, siis kesämökin pellot. Hän oli maatilaa ostanut sieltä Höytiäisen rannalta, ja sitten hän pani ensimmäisenä pellot pakettiin ja nostaa tänä päivänä 275 markan korvausta hehtaaria kohti. Eiköhän nyt sitten olisi tässä asiassa ruvettava arvioimaan tilannetta uudelleen ja uudessa valossa nykytilanne huomioon ottaen?

Minä olen jatkuvasti huolestunut maatalouden kehityksestä - minä nimittäin olen maatalouden harjoittaja - enkä suinkaan niinkään omasta puolestani, koska minä tiedän sen, että eiväthän maatalousammattin harjoittajalta ensimmäisenä elintarvikkeet lopu eivätkä hinnoihin niin vaikuta, mutta kuluttajaväestö saattaa joutua tulevaisuudessa vaikeuksiin. Suoritettu tutkimus Pohjois-Karjalan eräissä kunnissa on osoittanut, että tulevaisuudessa maatalouden piirissä on vain 36 %:lla tiloista jatkaja oman perheen piiristä. Joensuun osuusmeijerin toimesta, joka on maan ylivoimaisesti suurin osuusmeijeri, suoritettiin tutkimus, jonka mukaan 56 % maidon lähettäjistä oli saavuttanut yli 55 vuoden iän ja vain 15 % oli henkilöitä, jotka olivat 26-vuotiaita ja sitä nuorempia. Tämä osoittaa sen, että maatalouden piirissä tilanne ei suinkaan ole aivan helppo, jos tilanne jatkuu tällaisena.

Nimenomaan peltojen paketoinnin seurauksena on maatalouden kehittyminen tavallaan poikennut siitä suunnasta, mihin me sosialidemokraatit olemme pyrkineet. Mehän olemme pyrkineet tilojen koon suurentamiseen, mutta kukas sitten myy maata toiselle naapurilleen, kun valtio maksaa siitä tällaisenkin korvauksen? Hän pitää pellot ominaan ja, niin kuin tiedämme hyvin, rikkaruohoa kasvavina. Tämän vain sanon siksi, että uudelleen arvioimista pitäisi nyt sitten

tässä asiassa tapahtua.

Hintakehitys on minun mielestäni myös kieroontunut maatalouden alalla. Kuka siinä sitten välillä voittaa ja kuka siinä on hyötynyt, minä kerron vain erään esimerkin. Vehnän hinta, kun maatalouskirjapito alkoi, oman tositteeni mukaan oli 62 penniä, ja samana vuonna ostetut vehnäjauhot oman kirjanpitiön mukaan maksoivat - parhaimmat vehnäjauhot - 1,04 mk. Tänä syksynä saimme vehnästä hintaa 68 penniä, mutta kaupan tositteesta näkyi samanlaisten parhaiden vehnäjauhojen hinta: 2,04 mk. Kuka lienee tuossa välissä sitten käynyt kahmuamassa? Tämä on vain eräs esimerkki hintakieroutumasta.

On myös muistettava se, että hintakieroutumaa on myös muilla aloilla ja myös muiden tuotteiden osalta. Kun tänä syksynä pohjoiskarjalainen varhaisperunan viljelijä sai perunastaan 60 penniä tuottajahintaa, samanaikaisesti K-marketissa Joensuussa myytiin perunaa 1,30 mk kilo. Muistan vain tapauksen, kun olin lähettänyt SOK:lle perunalastin juuri ja sitten menin tuon perunalastin jäljessä SOK:n liikkeeseen, jossa myytiin ja kehuttiin sitä perunaa ja sanottiin, että nämä ovat erittäin tuoreita perunoita, eilen nostettuja. Minä sanoin, että kyllä ne eilen nostettiin Annan kanssa sieltä pellolta ja se on totta, että ne ovat tuoreita, mutta niiden hinta on vain enemmän kuin kaksinkertaistunut tänne Joensuuhun tuotessa.

Nimenomaan näihin hintakieroutumiin pitäisi kiinnittää valtiollan huomiota ja ennen kaikkea lähinnä sitten myös sosialidemokraattisen liikkeen, joka nyt sitten hallituksessa on johtavana puolueena. Pohjois-Karjalassa ollaan kyllä tyytyväisiä hallituksen toimintoihin. Nämä ajatukset, jotka olen nyt esittänyt, eivät ole suinkaan tarkoitetut kritiikiksi, mutta uudelleenarvioimisen ohjeeksi tavallaan. Me olemme tyytyväisiä hallituksen toimintoihin ja olemme sitä mieltä, että vaihtoehtoja tuskin muita on kuin se, että

jatkamme tällä linjalla, millä nyt olemme, nimenomaan sosialidemokraattien ja keskustapuolueen hallitusyhteistyössä. Tietysti aina on otettava huomioon toinen vasemmistopuolue, silloin kun se tuntee olevansa hallitukseen tulossa ja meille mieluisilla edellytyksillä.

Piirikokous, joka - niin kuin täällä ehkä tiedetään - siellä Pohjois-Karjalassa oli vähän itkuinen, on antanut tässä kokouksessa käsiteltävistä asioista seuraavanlaisen ohjeen edustajilleen: Valtiosääntömme uudistaminen on pyrittävä toteuttamaan niiden suunta- viivojen mukaisesti, jotka tähtäävät esim. vähemmistöaseman poistamiseen, presidentin vallan kaventamiseen eduskunnan hyväksi sekä omaisuuden suojan määrittelymiseen uudella ja oikeudenmukaisemmal- la tavalla. Väliportaan hallinnon uudistamiskysymyksessä piirikokous yhtyy sosialidemokraattisen piiritoimikunnan aiemmin esitettyyn kan- nanilmaisuun ja on siis tuon neljännen vaihtoehdon kannalla. Maapake- tin käsittelyn tullessa pian eduskuntaan piirikokous pitää tärkeänä, että lainsäädäntö toteutetaan sosialidemokraattien vaatimalla tavalla siten, että yhteiskunnalle avautuu mahdollisuudet ja ensisijainen oikeus tarvitsemansa maan hankkimisessa. Tämä on siis piirikokouk- sen kannanilmaisu. Kiitos!

Lauri M ä k y n e n (Vaasa): Toveri puheenjohtaja! Kun täs- sä viime kuukausina on tarkkaillut tätä taloudellisen tilanteen ke- hitystä, niin on ainakin minulle tullut vähitellen sellainen käsitys, että kun seuraavan puoluekokouksen tai puoluepuheenkokouksen ai- kana on mahdollisuus tätä tilannetta tarkastella, niin kyllä sitten on syytä sanoa asia herroille suoraan. Kun on ollut tässä tilaisuu- dessa eilen, piirien puheenjohtajien ja sihteerien palaverissa, ja nyt sitten tänään kuulee toveri pääministerin viilleän asiallisen selostuksen tapahtuneesta, niin totean ainakin omalta kohdaltani, et- tä ensin puhti on mennyt pois siinä mielessä, että nyt olisi todella mahdollisuus haukkua herrat pystyyn.

Kuten täällä esitettyä pääministerin katsauksessa ja käydyssä

keskustelussa on käynyt ilmi, ei poliittinen tilanne SDP:n kohdal- ta ole tällä hetkellä paras mahdollinen. Voidaan tietenkin kysyä, että koska se nyt sitten olisi ollut kovin hyvä. Ei ainakaan vuoden 1966 jälkeen, jolloin SDP otti vastuun tämän maan hallituspolitiikas- ta. Kaikesta huolimatta puolue on kyennyt pitämään melko hyvin pin- tansa kuluneiden vuosien paineesta huolimatta.

Kun tilannetta tarkastetaan tämän päivän valossa, on pakko to- deta, miten paine kentällä on SDP:tä vastaan varsinkin viime kuukau- sien aikana lisääntynyt. SDP:n vastainen taistelu on saanut yhä räi- keämpiä muotoja. Me, jotka toimimme varsinaisella kentällä, olemme kaikkein kovimpana saaneet tämän paineen tuntoa ja tästä johtuen joutuneet käymään yhä kovempaa puolustustaistelua.

Meneillään oleva palkka- ja työehtosopimuspaketti saatiin ai- kaan suurella työllä ja vaivalla. Kommunistit olivat joka vaiheessa sen hyväksymistä vastaan. Tässä samassa salissa käytiin kiivas kes- kustelu sopimuksen hyväksymisen puolesta ja sen hyväksymistä vastaan. Totean, että kommunistien lisäksi ovat myös eräät sos.-dem. johtoi- set liitot soveltaneet sopimusta melko vapaamielisesti. Kokemuksesta voimme todeta, ettei tämä sopimus saanut kentällä kovinkaan innostu- nutta vastaanottoa. Useimmat epäilivät epäilyjä siitä, ettei sopimus turvaa tavoitteeksi asetettua reaaliensioon nousua.

Nyt kun tätä kaksivuotista sopimusta on toteutettu vajaa vuosi, voidaan todeta, mitä se on tuonut mukanaan. Se sopimuksessa edelly- tetty periaate, jonka mukaan hallitus huolehtii vakaan hintatason politiikasta, ei ole valitettavasti toteutunut. Inflaatio yhdessä mo- nine seuraamusilmiöineen on suurelta osalta syönyt saadut palkkojen korotukset. Tämä on tosiasia, jota mitkään tilastot eivät voi toi- seksi muuttaa. Kun reaali-palkkojen kehitystä tarkastellaan tilanteen valossa, on syytä muistaa, että näin saadaan kuva vain keskimääräi- sestä kehityksestä ja että juuri pienituloiset ovat eniten kärsineet

tapahtuneesta inflatorisesta kehityksestä. Siksi onkin tervehdittävä tyydytyksellä hallituksen toimenpiteitä inflaation hillitsemiseksi.

Erityisen tarmokkaasti tulisi hallituksen työskennellä asumiskustannusten tuntuvan alentamisen puolesta. On ilolla tervehdittävä pääministerin alustusta, jonka mukaan eduskunta on antanut hallitukselle mahdollisuudet käytännössä toteuttaa tämä tavoite. Kun nopeasti lähestyy ajankohta, jolloin palkkasopimuksen tarkistusneuvottelut aloitetaan, tulee jo tässä vaiheessa omaksua periaate, jonka mukaan neuvotteluilla on saatava riittävä kompensatio alentuneelle reaaliansiolle. Vain näin tehden meillä on mahdollisuudet selviytyä menestyksellisesti ammattiyhdistyskentässä.

Mitä tulee SDP:n tämän päivän rooliin hallituksessa, niin siihen totean lyhyesti, että sitkeä mukanaolo hallitusvastuussa on ollut sekä SDP:n että kansan edun mukaista politiikkaa. Puheet SDP:n irrottamisesta hallitusvastuusta ovat tarpeettomia. Meillä ei ole varaa toimia ja olla sivustakatsojina. Jos me nyt vaalimenestyksen toivossa jättäytyisimme hallituksen ulkopuolelle, synnyttäisi se välittömästi meihin kohdistuvan ankaran arvostelun nimenomaan vastuun pakoilemisesta. Poliittisten pisteiden saaminen tämän operaation johdosta jäisi toteutumatta. Siksi SDP:n tulee olla hallituksessa ainakin seuraaviin vaaleihin saakka, olivatpa nämä vaalit nyt sitten minä ajankohtana tahansa.

Lopuksi esitän SDP:n hallituksessa oleville tovereille vakavan vetoomuksen ja toivomuksen: tehkää kiireesti jotakin, jotta vetouksessa esiintyvät monet kohtuuttomuudet ja epäoikeudenmukaisuudet tulisivat korjatuiksi.

Tauno V i i n a n e n (Vaasan piiri): Herra puheenjohtaja! Täällä Ukkola ja Kaartinen puuttuivat niihin asioihin, mihin oli minullakin tarkoitus, samoihin asioihin, kiinnittää huomiota. Sosia-

lidemokraattinen lehdistö, sosialidemokraatit, ammattiyhdistysjohtajat sekä myös politiikan tekijät ovat vuoden aikana monta kertaa vakuuttaneet, että työntekijöiden reaaliansiot eivät ole laskeneet, päinvastoin jonkinlaista voittoa tulee jäämään vuoden aikana. Tosiasia on kuitenkin toisenlainen. Ihmiset työpaikoilla, tehtaissa ja muualla työskentelevät, jotka joutuvat näillä ansioillaan asumiskustannuksensa sekä ruoka- ja muut tarveainehankintansa maksamaan, ovat todenneet, että tosiasiassa reaaliansion laskua on tapahtunut läpi linjan. Tässä mielessä ei liene mielekästä niin voimakkaasti sitä jatkuvasti toistaa ja lähteä tuomaan esille, että kaikki pyyhkii hyvin.

Me tiedämme erittäin hyvin, että tämä raaka-aineiden hintojen korotus, eri toten öljyn hintojen korotus, vaikutti melko voimakkaasti Suomen kansantalouteen ja voitiin jo todeta siinä vaiheessa, kun tämä öljyn hinnankorotus tuli, että minkäänlaista reaalista kasvua tähän maahan ei jää, vaan se reaalikasvu on mitoitettu tämän maan rajojen ulkopuolella. Jos jollakin tässä maassa ovat reaaliansiot kasvaneet, ne ovat joltakin toiselta pois. Niin sanottua palkkaliukumaa on tapahtunut eräillä aloilla. Alalla jossa myös itse työskentelen, sitä jonkin verran on tapahtunut, mutta vastaavasti niillä aloilla ja matalapalkka-aloilla, joissa ei palkkaliukumaa kovin paljon tapahdu, väittäisin, että reaaliansiot ovat laskeneet. Sen tähden on mielekästä, että tulevaisuuden tarkistusneuvotteluissa sosialidemokraattinen puolue, hallitusryhmä sekä ammattiyhdistysliike yhteisvoimin pyrkivät vaikuttamaan niin, että tämä reaaliansioiden lasku pystyttäisiin kuromaan kiinni ja että tämä vuosi takaperin ollut ansiotaso pystyttäisiin säilyttämään.

Eräitä lukuja haluaisin tuoda esille omakodin omistajana. Omakodin, jossa asun, lämmitykseen käytin polttoainetta 700 markan edestä. Tämän vuoden aikana tämä sama lämmitysbudjetti oli 1 600

markkaa. Jos ajatellaan niitä palkankorotuksia, mitä työehtosopimukset ovat antaneet, ne eivät kunnolla riitä tähän polttoaineeseen ja asunnon lämmittämiseen tarvittavan rahamäärän peittämiseen, puhumattakaan muista elintarvikkeiden hintojen korotuksista ja muista korotuksista, mitä on tapahtunut. Inflaation kiertteestä on puhuttu kaiken aikaa. On sanottu, että hallituksella on valtuudet säännöstellä hintoja ja maksuja, mutta joka tapauksessa inflaation kehitys meidänkin maassamme on niin suuri, että sitä saa hakea 10 vuotta taaksepäin, että vastaavanlainen inflaatio on ollut olemassa.

Olkoon tosiasia, että inflaatio on, tosin siitä on osa kansainvälistä, sitä tapahtuu ja tapahtuu edelleen. Sitä tulisi hillitä, mutta lähinnä tulisi huolehtia keinoista ja pyrkiä tämän inflaation aiheuttaman ansiotason pienenemisen lievittämiseen. Mitä keinoja ja mitä muotoja haetaan, että ne ihmiset, vähävaraiset palkkatyöntekijät, jotka siitä joutuvat kärsimään, mitä kautta heille voidaan hyvittää, että he tämän toimeentulotasonsa pystyisivät säilyttämään.

Sosialidemokraattinen lehdistö, ammattiyhdistysjohtajat sekä myös meidän johtavat poliitikkomme ovat myös syyttäneet erittäin voimakkaasti näistä ns. villeistä lakoista tai lakoista, joilla tätä liukumaa on aikaansaatu. Siinä on tosin syytetty kommunisteja, mutta väittäisin, että läheskään kaikissa tapauksissa syyppäitä eivät ole kommunistit. Kyllä on yhtä paljon sosialidemokraattisia työntekijöitä ollut mukana, ollut myös vaikuttamassa näiden lakkojen aikaansaamiseen. Sosialidemokraatit tosin eivät ole olleet vaikuttamassa eivätkä lähde mielellään mukaan silloin, kun on kysymys politiikan tekemisestä ja jolloin lakolla on vain jotakin poliittista tarkoitusta, mutta silloin, kun on kysymys nimenomaan työpaikan työntekijöiden toimeentulotason turvaamisesta, kyllä sosialidemokraatit ovat mukana olleet, ja väittäisin, että he tulevat tulevaisuudessakin olemaan, kiellettyköön heitä tästä kuinka voimakkaasti tahansa. Jos ei nykyisellä työehtosopimusjärjestelmällä pystytä takaamaan riittävää toimeen-

tuloa ja jos, niin kuin on käynyt ilmi, tällaisilla paikallisilla pienillä seisatuksilla tai jarrutuksilla saadaan huomattavia parannuksia palkkatasoon, näitä tulee jatkossakin olemaan ja myös sosialidemokraatit ovat näissä mukana.

Toivoisinkin, että tämä elintason lasku päinvastaisista väitteistä huolimatta, mitä on tapahtunut, tulisi erittäin ajankohtaiseen käsittelyyn sosialidemokraattisen puolueen sekä ammattiyhdistysliikkeen välillä, niin että nimenomaan niin sanotuissa kurkistusneuvotteluissa tultaisiin saamaan se rako kiinni, mikä on syntynyt työehtosopimus- sekä inflaatiokehityksen vaikutuksesta tähän elintasoon, että tämä korjattaisiin näissä ja voitaisiin jatkaa rauhallista työelämää ilman suurempia työtaistelutoimenpiteitä.

Mikko Rönholm (Varsinais-Suomi): Toveri puheenjohtaja! On helppoa taikka yksinkertaista tulla näiden kahden edellisen toverin jälkeen tähän pönttöön, kun terveiset ovat lähes tulkoon samat kuin heidän äsken esittämänsä. On nimittäin varmasti totta se, mitä tässä edellä kerrottiin, että vaikka yleisesti ja yleisillä tilastoilla pystytäänkin osoittamaan reaali-ansiotason nousua, ei kuitenkaan tätä nousua ole tapahtunut läheskään kaikilla aloilla. Joillakin aloilla on tapahtunut huomattavia ylityksiäkin reaali-ansiotasossa ja huomattavaa nousua, toisilla aloilla on jääty jälkeen erittäin merkittävästi. Tällöin lähinnä tulevat kysymykseen tällaiset rauhalliset alat kuin kunnat ja valtio, joissa palkkaliukumia ei sanottavasti ole tapahtunut, ja on varmaa, että tällainen tilanne, joka nyt on, on erittäin edullinen ja otollinen kaiken näköisille lakoille ja kaiken näköisille poliittisille pyrkimyksille, mitä sitten nimenomaan kommunistien toimesta järjestetään.

Onhan nyt monelta työpaikalta tiedossa sellaisia tilanteita, joissa työnantaja on esimerkiksi syksyn neuvottelukierroksella valmis ollut maksamaan markan enemmän kuin mitä yleinen sopimus olisi edellyttänyt ja tällöin ei ole vaikea arvata niiden sosialidemo-

kraattisten toverien tunteita, jotka työmailla ovat aikanaan olleet luomassa yleisiä sopimuksia. Tällöin ei ole ollut vaikea arvata, min-käläinen valttikortti on lyöty kommunistien käsiin, kun he ovat pys-tyneet osoittamaan, että työnantajilla oli sittenkin reservejä ja so-sialidemokraatit olivat vain palvelemassa muita kuin palkansaajien päämääriä.

Tämän kaiken huomioon ottaen on mielestäni kyllä täysin koh-tuullista, että nyt jatkoneuvotteluissa hyvin ponnekkaasti sociali-demokraattien taholta paneudutaan tähän kysymykseen ja sosialidemo-kraattien toivoisi olevan mukana siinä hommassa, jossa ruvetaan näi-tä palkkaväärityksiä oikaisemaan. On kyllä kohtuutonta se, että työn-tekijät inflaation jarruttamiseksi joutuvat luopumaan kaikista koro-tuksista, vaikka palkkojen osuus inflatorisessa kehityksessä on kor-keintaan noin 30 prosenttia, tarkoitan tästä kokonaisprosenttimää-rästä, joka on jokin 15, ja muiden osuus on se 70 prosenttia. Tämän huomioon ottaen ei ole kohtuutonta se, että työntekijöiden nimellis-palkkoja korotetaan inflaation uhallakin.

Toinen kysymys, johon täällä nyt olisi syytä puuttua ja joka on ollut aktueelli ja monesti keskustelun alaisena näissä meidän kokouk-sissamme, on tämä verotuskysymys. Mehän olemme nimenomaan voimakkaas-ti vaatineet, että yrityspuolen pitäisi myös osallistua veronmaksuun, ja näillä nykyisillä verolaeilla siihen ei päästä. Näin ollen en mi-nään verotuseksperttinä, mutta tuollaisena jonkin näköisenä keinona sanoisin ja näkisin, että kertakaikkiaan lopetettaisiin nykyinen ve-rotuskeinottelu. Se että yrityksiä verotettaisiin niiden voitoista, siirtyisi lakina käytäntöön, ja että yritysten verot määräytyisivät pääoman ja työvoiman mukaan, jonka jälkeen välttyttäisiin ylivarastoin-neilta, välttyttäisiin älyttömiltä investoinneilta ja muilta sellaisil-ta haitoilta, mitä tällä hetkellä meidän maassamme ja yrityksissämme tapahtuu. Luultavasti tämä vaihtoehto ei olisi yrittäjille niin kovin vieras ja vaikea, koska he olisivat etukäteen tietoisia yrityksen

maksamista veromääristä ja pystyisivät sen kaiken budjetoinneis-saan ja muissa huomioon ottamaan. Tällainen väliheitto on sikäli tärkeä, että palkansaajat alkavat kyllä kyllästyä tähän nykyiseen asemaan, jossa heidän verotaakkansa jatkuvasti nousee, yritysten jatkuvasti laskiessa.

Sitten menen vielä tähän kysymykseen, joka täällä on monen puhujan toimesta esiin tuotu, tähän hallitusyhteistyöhön. Täällä on melko varauksettomasti todettu, että hallitusyhteistyötä on järkevää jatkaa. On varmasti monia perusteita, jotka sanovat, että hallitusyhteistyötä näillä nykyisillä kombinaatioilla on järkevää jatkaa, mutta on mielestäni myös täysin selvää, että ainoastaan tie-tyillä ehdoilla voidaan jatkaa, ja niistä ehdoista on sovittava. Esimerkiksi tämä investointirahastokysymys on sellainen, että jos ei siinä asiassa päästä ratkaisuun, niin mielestäni sosialidemokraat-tien on silloin tehtävä siitä selvät johtopäätökset ja katsottava, että yhteistyömahdollisuudet on romutettu lopullisesti. Tässä suh-teessa katsoisin, että puoluetoimikunta on toiminut juuri tällä ta-valla ja myös hallitusryhmä on tämän seikan huomioon ottanut.

Esitän siis nämä terveiset, että nyt välittömästi ryhdytään tulopoliittisissa kurkistusneuvotteluissa aktiivisesti tarkistele-maan työntekijöiden reaaliansiotasen säilyttämistä kaikilla aloil-la; toiseksi että verotusta pyrittäisiin korjaamaan niin, että yri-tyspuolellekin saataisiin jotakin pientä maksua aikaan, ja kolman-neksi, että hallitusyhteistyötä jatketaan ainoastaan niissä olo-suhteissa, jotka ovat puolueen edun mukaisia, eikä missään tapauk-sessa muuta!

Keskustelu päättyi.

P u h e e n j o h t a j a : Täällä on keskustelun aikana esi-tetty eräitä ehdotuksia ja ne tullaan lähettämään menettelytapa-valiokunnan harkittavaksi.

Asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Muutos työjärjestykseen

P u h e e n j o h t a j a : Meillä on 25 minuuttia aikaa lounastaukoon. Voidaanko sopia sellaisesta työjärjestyksen muutoksesta, että ennen lounastaukoa käytettävissä olevana aikana toveri puheenjohtaja esittäisi kannanoton valtiosääntökomitean osamietintöön, joka on työjärjestyksen kohtana 9.

Työjärjestyksen muutos hyväksyttiin.

KANNANOTTO VALTIOSÄÄNTÖKOMITEAN OSAMIENTINTÖÖN

P u h e e n j o h t a j a : Toveri Paasiolla on puheenvuoro.

Puheenvuoron saatuaan lausui

Rafael P a a s i o : Hyvät puoluetoverit! Puolueneuvoston ilmaistua aikoinaan tavoitteenansa olevan, että ennen kuin puolueemme kannanotot perustuslakien uudistamisessa tehdään, asia on alistettava puolueneuvoston käsiteltäväksi. Niin on nyt tapahtunut.

Perustuslakien uudistusasiassa teki Tampereen puoluekokous vuonna 1972 periaatteellisuontoisen kannanoton, jota on pyritty noudattamaan valtiosääntökomitean sosialidemokraattisten jäsenten toiminnassa. Mainittu Tampereen puoluekokouksen päätös asetti tavoitteeksi perustuslakien uudistamisessa kansanvallan nykyistä paremman toteutumisen yhteiskunnallisessa uudistustyössä. Ennen kuin tämä kysymys tuli puolueneuvoston käsiteltäväksi, toimitettiin puolue-toimikunnan toimesta laaja järjestökäsittely, joka on selkeästi vahvistanut puoluekokouksen viitoittamaa uudistuslinjaa perustuslakiemme uudistamistyössä ja on myös pohjana sille ehdotukselle, jonka puolue-toimikunta on valmistanut puolueneuvoston harkittavaksi ja ehkä päätettäväksi. Puolueneuvoston kannanotto tulee olemaan ohjeena sosialidemokraattisille jäsenille niissä elimissä, joissa kehitetään

edelleen perustuslakien uudistamista.

Perustuslakien uudistamisen tärkein tehtävä sosialidemokraattiselta kannalta on eduskunnan aseman vahvistaminen keskeisenä valtioelimenä. Eduskunnan enemmistön tahdon toteutumisen tielle on rakennettu aikoinaan esteitä, joiden poistamista sosialidemokraatit pitävät välttämättömänä. Tällaisia esteitä ovat tunnetut määränemistö- ja yli vaalien jättämissäännökset sekä omaisuuden suoja tarkoittavat säännökset. Tämän laatuiset säännökset jarruttavat eduskunnan enemmistön tahdon toteutumista taloudellisessa lainsäädännössä, yhdyskuntien kehittämisessä ja elinympäristön parantamisessa. Mitä tulee säännökseen omaisuuden suojasta, josta kovin paljon puhutaan, niin näin sosialidemokraattiselta kannalta katsoen henkilökoh-taista ja pienomaisuuden suoja voitaisiin nykyisestääänkin vielä vahvistaa.

Puolue-toimikunnan lausuntoluonnoksessa esitetään, että kansalaisten perusoikeussuojaa on vahvistettava ottamalla perustuslakiin uusina perusoikeuksina taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet. Sellaisina mainitaan oikeus työhön ja kohtuulliseen toimeentuloon, oikeus asuntoon ja sivistykseen sekä oikeus lepoon ja virkistykseen. Näillä vaatimuksilla on selvä yhteys niihin vaatimuksiin, joita on sosialidemokraattisen työväenliikkeen varhaisvuosina esitetty ja joista useimmat on jo toteutettu. Mutta eräät ovat vielä odottamassa toteutumistaan.

Eduskunnan sisäistä toimintaa kehittämään pyrkiviä uudistuksia ehdotetaan kannanotossamme toteutettaviksi. Sellaisia ovat vaatimus valiokunta- ja ryhmäaloitteille annettavasta etusijasta muihin eduskunta-aloitteisiin nähden. Eduskunnan ja sen valiokuntien lisääntyvää mahdollisuutta valvoa hallituksen toimintaa nykyistä paremmin ehdotetaan myös. Eduskunnan aseman merkittävää vahvistamista merkitsee mm. valtioneuvoston asemista ja tehtävistä vapauttamista koskevien perustuslakien uudistamista siten, että ratkaiseva valta näissä

asioissa siirtyy eduskunnalle, samoin oikeus hajoittaa eduskunta ja uusien vaalien määrääminen poistetaan tasavallan presidentin oikeuksista ja siirretään eduskunnalle sen myötävaikutuksesta riippuvaksi. Samoin on poistettava tasavallan presidentin lykkäävä veto-oikeus eduskunnan hyväksymiin lakeihin nähden, samoin asetuksen anto-oikeus. Myös uskollisina puolueemme vanhalle kannalle tasavallan presidentin valintatavasta esitetään nytkin, että presidentin vaali on siirrettävä eduskunnan tehtäväksi.

Mitä ulkopolitiikan hoitoon tulee, niin on tarkoituksenmukaista, että tasavallan presidentin oikeus päättää Suomen suhteista ulkovaltoihin säilytetään. Eduskunnan ja valtioneuvoston myötävaikutusta ulkoasiain johtoon parannettaessa on edellytettävä, että kaikki kansainväliset sopimukset hyväksytään eduskunnassa sekä että eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan asemaa vahvistetaan.

Mitä vaalilainsäädännön uudistamiseen tulee, niin käsillä olevan lausuntoehdotuksen mukaan sitä voidaan toteuttaa eduskuntavaalien suhteen valtiosääntöehdotuksen etenemisestä riippumatta. Hallituksessa voidaan myös ryhtyä valmistelemaan niitä uusia perustuslain uudistuksia, joissa valtiosääntökomitean työ on edennyt riittävän pitkälle. Valtiosäännön uudistuksen valmistelua olisi jatkettava, jolloin tulisi keskittyä mm. kysymyksiin kansalaisten nykyistä parempien osallistumismahdollisuuksien huomioon ottamiseen perustuslaissa.

Hyvät toverit! Puoluetoimikunnan asettaman työryhmän kannanoton mukainen on puoluepuolesta tehty päätösehdotus. Tähän liittyy työryhmän yhden jäsenen, kansanedustaja Södermanin eriävä mielipide, joka on puoluetoimikunnan esityksen mukana liitteenä. Puoluetoimikunta on asettanut työryhmän ehdotuksen kannalle. (suosionosoituksia)

P u h e e n j o h t a j a : Kiitän toveri Paasiota valtiosääntökomitean osamietinnön esittelystä. Meillä on aikaa 15 minuuttia ruokailuun. Voidaanko tehdä sillä tavalla, että käytetään nämä 15 mi-

nuuttia keskusteluun tästä asiakohdasta, sen jälkeen jatketaan näistä muista ohjelmakohdista.

Hyväksyttiin.

Ilmoitusasia

P u h e e n j o h t a j a : Menettelytapavaliokunta kokoontuu lounastauon aikana kabinettiin n:o 5.

Merkittiin.

Aloitettiin keskustelu valtiosääntökysymyksestä.

Sven-Erik J ä r v i n e n (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Itse tähän valtiosääntökysymykseen nähden ei minulla eikä Uudenmaan piirin puoluetovereilla ole muutosehdotuksia. On kuitenkin syytä todeta, että ainakin Uudellamaalla niillä alueilla, joista minulla on tietoa, tämä järjestökasittely otettiin erittäin suurella innostuksella vastaan ja puolueväki varsin vilkkaasti osallistui työryhmien kannanottoihin, ja uskon, että harvoin lienee viime aikoina jokin kysymys tullut niin perusteellisesti puolueväen keskuudessa käsitellyksi kuin tämä kysymys nimenomaan.

Haluaisin kiinnittää tovereiden huomiota tämän listan viimeiselle sivulle eli sivulle 9, jossa todetaan, että "Valtiosääntökomiteassa on esitetty seuraavia perusoikeuksia sisällytettäväksi valtiosääntöön." Esimerkiksi Tikkurilan työväenyhdistys oli sitä mieltä, että koko tämä valtiosääntö ja perustuslaki tulisi laatia uudelta pohjalta. Se on julistus, jossa pitäisi näiden ihmisarvoisten kysymysten olla ensimmäisinä ja sitten tämä varsinainen lakiteksti. Mutta kuten täällä toveri Paasiokin äsken totesi, meidän on pystyttävä ja pyrittävä siihen, että tämä on meidän kannaltamme katsoen perusoikeuksiin tähtäävä muutosesitys, joten näin ollen me pidämme ainakin Tikkurilan työväenyhdistyksen piirissä ja varsin runsaasti Vantaan kaupungin alueella olevien perusjärjestöjen kannanoton mukaisesti kiinni siitä,

että kun me puhumme oikeudesta työpaikkaan tuollaisenaperusoikeutena, niin tähän tulisi myös liittää vaatimus oikeudesta työpaikkademokratiaan, siis asiaan, mistä me olemme tavattomasti puhuneet, mutta johon nyt nähtävästi tämä komitea ja myös meidän puolueemme asioihin paneutuneet elimet eivät ole huomiota kiinnittäneet. Meidän olemme puolueena puhuneet voimakkaasti työpaikkademokratian tuomisesta tehtaan porttien sisäpuolelle. Meidän pitäisi myös se tässä yhteydessä ottaa huomioon, koska se on eräs tietty perusoikeus. Jos me puhumme vain oikeudesta työpaikkaan, se tarkoittaa siis sitä, että jokaisella ihmisellä tulee olla työpaikka, mutta meillä on sosialistinen ohjelma; demokraattinen sosialismi on tuotava tehtaan porttien sisäpuolelle, ja tämä tarkoittaa siis sitä, että sen lisäksi että on oikeus työpaikkaan, tulee olla oikeus vaikuttaa tähän työpaikkaan. Tästä on kysymys ja näin ollen esittäisinkin, että puolueenvaltuusto asiaa käsitellessään lisäisi tähän nimenomaan perusoikeuksia koskevaan kohtaan tämän lisäyksen: "oikeus työpaikkaan ja työpaikkademokratia".

Manne K a l l i o (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kansalaisjärjestöjen, kuten puolueemme on, säännöstöissä määritellään niiden päämäärät, periaatteet ja toimintaa ohjaavat menettelytavat. Sääntöjä laatiessamme olemme olleet tietoisia siitä, että on olemassa sen kaltaisia periaatteellisuontoisia asioita kuten puolueen lakkauttaminen, joka ennen hyväksytyksi tuloaan vaatii 2/3 enemmistön. Havaitsemme siis, että tällaisessa tapauksessa on 1/3 vähemmistöllä mahdollisuus ja oikeus sääntöjen puitteissa estää kyseisen asian hyväksytyksi tuleminen. Tämähän on mielestämme itsestään selvä asia, kun ajattelemme kansalaisjärjestöjä sääntöineen, ja niinhän se onkin.

Perustuslaki on Suomi-nimisen yhdistyksen sääntökokonaisuus. Perustuslain, valtiosäännön tulee olla sellainen, että samalla kun

siinä mahdollisimman selkeästi, yksiselitteisesti ja kansantajuisesti määritellään Suomen valtion, kaikkien suomalaisten oman yhdistyksen toiminnan päämäärät ja periaatteelliset tavoitteet, siinä myös on säännökset määrävähemmistön oikeuksista estää ehdotus yhdistyksen lakkauttamiseksi, jolla minä sosialidemokraattina tarkoitan ainoastaan menettelytapaa ja ehdotusta, joka olisi uhkana parlamentaarisen kansanvaltamme kukistamiseksi ja valtiollisen itsenäisyytemme tuhoamiseksi. Tämän kaltaista varmistuspykälää komitean uuteen sääntöehdotukseen ei puoluetoimikunnan ehdotus käsitykseni mukaan sisällä eikä voisi ymmärtää sitä, että kansanvallasta puhuva puolueemme voisi jättää perustuslakiimme tällaisen aukon.

Olen sitä mieltä, että Tampereen puoluekokous teki oikean päätöksen, kun se sanoi, että eduskunnan toimintaa pitää tehostaa ja kansanvaltaa siten, että kansanvalta toteutuu. Siinä mielessä hyväksyn puoluetoimikunnan esityksen, joka koskee eduskunnan toiminnan tehostamista, mutta olisin sitä mieltä, että perustuslakiimme kuitenkin jätettäisiin säännös edellä mainitsemani uhan varalle, ei minkään muun varalle.

Kun olen huolellisesti tutustunut sekä puoluekokousten tekemiin päätöksiin, puolueemme periaateohjelmaan että eräisiin julistuksiin, on niissä tiettyjä ristiriitaisuuksia nyt tehdyn esityksen välillä. Hyvät toverit, vaikka Che Guevaran eikä Hotshiminhin kuvilla olekaan mitään varsinaista yhtymiskohtaa sosialidemokratian eikä Suomen valtiosäännön kanssa, niin seuraavien esimerkkien valossa ja muutenkin sillä saattaa sittenkin olla! Kun kerran tulit kutsumuksi erään oikeistopuolueesta lähteneen nuoren sosialidemokraatin luokse, näin hänen kirjoituspöydällä edellä mainitsemieni herrojen kuvat. Kysyessäni niiden tarkoitusta länsimaiseen parlamentarismiin ja kansanvaltaan vihkiytyneen sosialidemokraatin pöydällä toveri vastasi: "Hehän olivat sosialisteja, minä olen sosialisti." Vastasin siihen: "Euroopassa on kerran asunut Hitler-niminen mies,

joka myös väitti itseään sosialistiksi." Tästä kärjistetystä vastauksesta syntyi melkoinen teoreettinen keskustelu, jossa toverin sosialismin ja sosialidemokratian tuntemus osoittautui keskinkertais-takin keskinkertaisemmaksi. Olen aikaisemminkin todennut ja totean jälleen - eikä se ole minun viisauteni, se on erään englantilaisen sosialistin viisaus, kun hän sanoi, että kuinka vaarallista olisi, jos maata pääsisivät johtamaan sellaiset köykäisin kyvyin ja periaatteellisin ja tiedollisin eväin varustetut teoretikot, jotka eivät tiedä, mihin ne toteutettuina voisivat johtaa. Siis konsulien on valvottava! Kun perustuslakia uudistetaan, se on vakava asia. Minua on joskus syytetty vakavuudesta, mutta perustuslain uudistaminen on vakava asia.

Edellä siteeraamani puoluetoveri hinautui aikoinaan puolueemme herrahississä melkoisen korkealle ja teoretisoi nykyisin kommunisteille. Uskon, että siinä leirissä eivät haihattelijat hinaudu hyväksikäyttäjän roolia pitemmälle.

Kun me tarkastelemme puolueemme historiaa, me emme voi kieltää sitä tosiasiaa, etteikö puolueeseemme kautta aikojen olisi tuppautunut ihmisiä, jotka kukaties muiden ohjaamina oman karriäärinsä tähden ja/tai tuntematta, mitä oikein käytetty käytäntöön sovellettu kansanvalta tarkoittaa, he voivat puolueessamme päästä erittäin vaikutusvaltaisiin asemiin. Myös tämän vuoksi, kun olen tätä asiaa harkinnut, me tarvitsemme kaiken mahdollisen valppauden laatiessamme tasavaltamme säännöstöä. On muistettava lisäksi se tosiasia, että me teemme päätöksemme tämän hetken, tämän ajan ja tämän päivän poliittisista lähtökohdista käsin. Ja perustuslaissa tulee kuitenkin pyrkiä ulottamaan katse tuleviinkin sukupolviin ja vaikka perinnöksi emme muuta voisikaan heille jättää, niin meidän tulee kuitenkin varmistua siitä, meidän sosialidemokraattien, että parlamentaarinen kansanvalta ei ole helpolla kukistettavissa eikä valtiollista itsenäi-

syyttä tuhota, joka olisi edellisen ja historian kulunkin mukaan sen johdonmukainen seuraus. Kun me seuraamme sodan jälkeisen Euroopan valtioiden kehittymistä ja niiden sisäisen järjestyksen muuttumista, niin kiistaton totuus on erään tutkimuksen mukaan, että sitä mukaa kuin kansanvaltaisten puolueiden edustajat vähentävät uskoaan omiin aatteisiinsa, kansainväliseen demokratiaan ja kansanvaltaan, sitä nopeammin järjestelmä muuttuu, jossa ei enää sosialidemokratialla ole sanansijaa.

Minun kirjoituspöydälläni ei ole kuvia, mutta sydämessäni on. Erityisesti tässä kokouksessa ja tämän asian yhteydessä tulisi jokaisen täällä olijan palauttaa mieleensä Hjalmar Brantingin aikoinaan suomalaisillekin puoluetovereilleen kohdistamat seuraavat sanat: "Kaikenlaisia lakeja säätäessänne ottakaa aina huomioon ja pyrkikää vaistoamaan kansan oikeustaju." Hän sanoi myös muistaakseni Forssan puoluekokouksessa: "Joka haluaa hallita, sen on kansaa kuunneltava." Kun olen havainnut, minkälaisiin mittoihin pelosta vapaan ja turvallisen parlamentaarisen kansanvallan Brantingin oppilaat skandinavisissa veljesmaissa, joiden edustajia jotkut sanovat viikinki-sosialisteiksi, ovat kansojensa suojaksi rakentaneet, olen täysin vakuuttunut siitä, että hänen opetuksiaan käytännön yhteiskuntatyössä sovellettaessa ei jouduttu omantunnon ristiriitaan tehdyn päätöksen kanssa, ja varmaankin ihmisen kategorioissa hyvä omatunto kuuluu elintasoon.

Mikäli me mittaisimme vaaleilla kansan oikeustajun sen suhteen, haluaako se säilyttää valtaoikeutensa presidentin valitsemiseksi, olen täysin vakuuttunut siitä, että vaikka kansanvalta viime talvena tältä osin menetettiin, valtava enemmistö tahtoisi pitää valitsemisoikeutensa. Kun puoluetolimikunta ehdottaa vastoin puolueemme perusperiaatteita käsitykseni mukaan ja vastoin Turun puoluekokouksen nimenomaista asiasta tekemää selkeätä päätöstä ottaa kansalta sen vielä laissa olevan oikeuden, en voi sitä ymmärtää enkä hyväksyä.

Palautettakoon mieliin, mitä siellä tästä asiasta mm. päätettiin:

"Suomen sosialidemokraattinen puolue pitää tärkeänä maamme valtiollisen demokratian jatkuvaa kehittymistä siten, että kaikkien kansalaisten mahdollisuudet osallistua demokraattisten valtioelinten valintaan, toimintaan ja valvontaan sekä eri asteiseen poliittiseen päätöksentekoon, nykyisestään lisääntyvät."

Näin selkeästi päätettiin. Onko nyt niin asianlaita, että presidentti valtaoikeuksineen on demokraattisen elämän ja päätöksenteon ulko- ja yläpuolella? Minun käsitykseni mukaan ei ole.

Samassa kokouksessa tehtiin päätös myös siitä, että presidentin valintatapa on muutettava välittömäksi kansanvaaliksi. Kun me laadimme täällä ehdotusta perustuslaiksi, laiksi, jonka pitäisi kestää ajanpaine kukaties vuosikymmeniksi eteenpäin - ja minulla ei ole pahaa tahtoa ketään kohtaan tässä salissa - niin minustakin kuitenkin tuntuu tuolla sisällä, että me emme olisi oikein kypsiä tämän päivän tilanteessa ja suvaitsemattomuuden ilmapiiirissä tekemään uutta perustuslakia. Johdonmukaisuutta siis tulisi enemmän vaatia suurissa asioissa. Kirjava ja vaikeaselkoinen teoretisointi ei useinkaan aiheuta muuta kuin hämmennystä.

Olen sitä mieltä, että meidän puolueestamme tulee joskus suuri puolue, jos me kykenisimme joka hetki kaikille kansalaisille työsamme antamaan vaikutelman siitä, että tässä maassa säilyy itsenäisyys, että tässä maassa säilyy parlamentaarinen kansanvalta ja että me kaikissa mahdollisissa tilanteissa varjelisimme mustasukkaisesti työväenluokan etuja.

Toveri puheenjohtaja! Kaikkeen edelliseen viitaten ehdotan, että puolueenuevosto - samalla kun minä hyväksyn kaikki, mitä täällä on hyväksyisi ehdottamani lisäyksen, että puolueenuevosto velvoittaa puolue-toimikunnan menettelemään niin, että laadittavaan perustuslakiehdotukseen otetaan säännös, että presidentin vaalitapa muutetaan suoraksi kansanvaaliksi.

Ja toinen ehdotus:

Samalla ehdotan, että puolueenuevosto velvoittaa puolue-toimikunnan menettelemään niin, että perustuslakiin sisällytetään säädökset määrävähemmistön oikeuksiksi asioissa, jotka kansanvaltaisen parlamentarismin takaamiseksi ovat välttämättömiä.

Tämä tarkoittaa siis sitä asiaa yksinomaan, että tätä Suominimistä yhdistystä länsimaisena demokratiana ja kansanvaltana ei lakkauteta.

Hyvät toverit! Koska ilmeisesti viimeistä kertaa minulla on tilaisuus tässä kunnianarvoisessa tehtävässäni puhua, koska kevät-kouksen aikoina ilmeisesti olen poissa tästä maasta, ja minua kiinnostaa nuorison tulevaisuus, erikoisesti sosialidemokraattisen nuorison tulevaisuus, niin minä haluaisin erikoisesti lukea erään englantilaisen taistelulaulun kaksi säettä. Minulla on poliittisen ja ammattiyhdistyspoliittisen urani aikana ollut miellyttävä mahdollisuus seurustella keskimääräistä enemmän lännen demokraattisten veljien kanssa ja ammattiyhdistysväen kanssa.

P u h e e n j o h t a j a : Toveri Kallio, nyt me käsittelemme valtiosääntökomitean osamietintöä. Meille tulee perhepoliittinen asia myöhemmin kyllä tässä käsittelyn aikana. Sinun täytyy puheenvuorossasi keskittyä tähän kysymykseen. Tämä ei ole nuoriso- ja perhepoliittinen kysymys, vaan kannanotto valtiosääntökomitean osamietintöön.

Manne K a l l i o : Kiitos toveri puheenjohtaja, palataan sitten asiaan uudestaan!

Keskustelu valtiosääntökysymyksestä keskeytettiin.

P u h e e n j o h t a j a : Kello on 13, vähän ylikin. Pidämme tunnin tauon.

Vielä kerran menettelytapavaliokunnalle: menettelytapavaliokunta kokoontuu kabinettiin n:o 5.

Kokous jatkuu kello 14.

Lounastauko kello 13.00 - 14.05.

Kokousta jatkettaessa puhetta johti Heikki Helminen.

P u h e e n j o h t a j a : Kokous jatkuu!

Täällä äänitarkkailija on pyytänyt huomauttamaan, että puheenvuoroja ei käytettäisi liian läheltä mikrofonia. Kuulemma ääni särkyi.

Jatkettiin keskustelua valtiosääntökysymyksestä.

Pauli B u r m a n : Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Minun sallittaneen valtiosääntökomitean jäsenenä tuoda hieman lisävalaistusta eräisiin tässä puolue toimikunnankin esityksessä oleviin seikkoihin ja siihen, miltä tämä uudistustyö noin komitean sisältä nyt näyttää.

Tampereen puoluekokoushan antoi periaatteellisessa kannanotossaan selvät suuntaviivat komitean jäsenille, ja jo varsin pian komitean työskentelyn alettua saattoi havaita, että eri puolueiden tai eri puolueita edustavien komitean jäsenten ja ryhmien kesken ei voida aikaansaada sellaista yhtenäistä esitystä perustuslakiemme uudistamiseksi, joka olisi myös vastannut sosialidemokraattien tavoitteita. Ensi alkuun me lähdimme yhteistyöajattelun pohjalta ja toivoimme, että olisi saatu mahdollisimman suuri enemmistö komiteassa sellaisen esityksen taakse, joka olisi edes kompromissina meitä tyydyttänyt. Näin ei kuitenkaan tapahtunut.

Näin ollen me sosialidemokraattiset komitean jäsenet pyrimme muotoilemaan omasta kannastamme täsmällisen, selkeän kokonaisuuden, joka vastaa, ei ainoastaan Tampereen puoluekokouksen hyväksymää periaatteellista kannanottoa, vaan myös puolueemme hallitusmuoto- ja valtiosääntökeskustelun ja eräiden lakiuudistusten yhteydessä itsenäisyysiemme aikana ottamia kantoja. Tässä mielessä syntyi tämä sosialidemokraattinen linja, joka useissa asioissa tuli kyllä myös komitean enemmistön kannaksi, koska pari komitean porvarillista jäsentä edis-

tysmielisyys hengessä oli valmista tukemaan vasemmiston linjaa.

Siinä keskustelussa, jota maamme lehdistössä on nyt käyty tämän komitean välimietinnön julkistamisen jälkeen, on erittäin voimakkaasti hyökätty sosialidemokraattista puoluetta ja tietenkin ensi sijassa komiteassa toimineita sosialidemokraatteja vastaan. Maaseudun Tulevaisuus -lehti on julkaissut suuria kuvia siitä, kuinka suuri musta koura tarttuu pienviljelijän taloon ja sosialisoi sen. Tämä keskustelu, jota on käyty maamme lehdistössä, osoittaa rintamalinjan melkoisesti kiteytyneen oikeisto-vasemmisto -jaon mukaiseksi.

On kuitenkin paikallaan lyhyesti tarkastella eräitä näitä keskeisiä kysymyksiä, jotta näkisimme, mistä tässä asiassa on kysymys. Kun tähän perustuslakiemme uudistamiseen lähdettiin, otti komitean sosialidemokraattinen ryhmä keskeisiksi tehtäviksi seuraavat: Ensiksin pitäisi määritellä ylimpien valtioelinten keskinäiset toimivaltasuhteet, ja niin kuin Tampereen puoluekokouksen hyväksymässä periaatekannanotossa todettiin, pitäisi pyrkiä muovaamaan eduskunnasta keskeinen valtioelin, jonka rinnalla ei ole muita kilpailevia toimielimiä. Tämä siis tarkoittaa valtioelinten keskinäisen vallankäytön tarkistamista eduskuntakeskeiseen suuntaan.

Tässä tullaan tietenkin kysymykseen tasavallan presidentin asemasta ja siihen asemaan liittyvistä valtaoikeuksista. Minun mielestäni ei nyt välttämättä pidä lähteä siitä, että ei sosialidemokraattisen puolueen ajatustavassa pitäisi tapahtua muutoksia kuusta toiseen, mutta todettakoon, että tämä sama eduskuntakeskeisyyden idea demokratisoinnin edistämisen kannalta oli puolueemme linja silloin, kun nykyistä hallitusmuotoa vuosina 1917-19 käsiteltiin ja valmisteltiin. On nimittäin huomattava se, että tasavallan presidentin asema sai sisältönsä vuoden 1918 tapahtumien pohjalta kuningasseikkailun jälkeen, jolloin porvaristo tässä maassa halusi voimakasta valtionpäämiestä peläten, että tilanne, joka 1916 syntyi, jolloin vasemmisto sai enemmistön eduskuntaan, saattaisi johtaa yhteiskunta-

rakenteessa huomattaviin muutoksiin tulevaisuudessa, ja näin ollen kansan valitsemalle eduskunnalle muotoiltiin valtionpäämiehen asema lujaksi ja eräänlaiseksi vastapuoleksi.

Voidaan sanoa, että ylimpien toimielinten keskinäiset suhteet olivat perusoikeuksien, lähinnä omaisuuden suoja -kysymyksen ohella eniten aikaa vienyt keskustelukysymys komiteassa. Tampereen puoluekokous hyväksyi siis linjaksemme tämän eduskuntakeskeisyyden, joka tarkoittaa sitä, että myös tasavallan presidentti eli siis valtionpäämies saatetaan parlamentaariseen vastuuseen eduskunnalle.

Nyt komitean mietinnön valmistuttua on tasavallan presidentin eli valtionpäämiehen roolista ja tehtävistä käyty uutta keskustelua myös meidän omassa piirissämme, ja näyttää siltä, että tämä puolue-toimikunnan esityksessä mainittu - jos sanoisi - linjan muutos on paikallaan. Tarkoitan, että kun puoluetoimikunta lausuu, että tasavallan presidentin oikeus päättää Suomen suhteista ulkovaltoihin säilytetään, se tarkoittaa muutosta komitean sosialidemokraattien komiteassa ottamaan kantaan. Mutta mitä enemmän tarkastelee ulkopoliitiikan hoitoa nykyisessä maailmassa ja kansojen ja maiden välisen suhteiden järjestelmässä, sitä enemmän tulee vakuuttuneeksi siitä, että valtionpäämiesten rooli on aika lailla keskeinen, ja ajatellen myös meidän olojamme tietty vakiintuneisuus voitaneen turvata paremmin ulkopoliitiikan jatkuvuuden hoitamisessa siten, että valtionpäämiehellä on edelleenkin keskeinen asema ulkopoliittisten asioiden hoidossa. Tämä kohta puoluetoimikunnan esityksessä on nyt varmasti huolellisesti punnittu muutos meidän aikaisemmin ottamiimme kantoihin, mutta ehdottomasti mielestäni järkevä.

Toisaalta on tärkeää, että eduskunnan asemaa ulkopoliitiikan hoidossa, erityisesti sen ulkoasiainvaliokunnan asemaa vahvistetaan. Siinä työryhmässä, jota toveri Paasio veti ja joka on valmistellut tämän esityksen, keskusteltiin paljon myös tästä, että kun tätä eduskunnan ulkopoliittista valtaa halutaan lisätä, olisiko edelly-

tettävä, että kaikki kansainväliset sopimukset hyväksytään eduskunnassa. Käytännössähän on sillä tavalla, että jokainen kansainvälinen sopimus, joka edellyttää lainsäädäntöä tai määrärahoja, varojen käyttöä, käsitellään ja hyväksytään eduskunnassa. Karkeasti sanoen vain kauppasopimukset ovat sellaisia, joita ei tarvitse eduskunnassa käsitellä, vaan ne hoidetaan hallituksen toimesta. On huomattava, että kommunistit ovat voimakkaasti ajaneet tätä kansainvälisten sopimusten hyväksyttämistä eduskunnassa, mutta tässä ei ole kuitenkaan nyt mitään sellaista, joka ei sopisi meidänkin pirtaamme, ja tämä vaatimus on siis luonteva ja paikallaan.

Keskusteltaessa perusoikeuksista, niiden lisäämisestä komiteassa jouduttiin aika lailla monimutkaisiin selvityksiin ja keskusteluihin. Tärkeä keskustelunaihe oli se, että onko perustuslaissa selvästi mainittava vain ne perusoikeudet, jotka ovat myös lain sitomat, ts. olisi vain sellaisia perusoikeuksia mainittu, jotka myös sitovat kaikkia valtioelimiä, hallintoa ja virkamiehiä, vai voitaisiinko perustuslakiin ottaa perusoikeuksia, joilla on eräänlainen ohjelmallinen luonne. Loppujen lopuksi komitean enemmistö päättyi sosialidemokraattien esitykseen, että nyt, kun tätä kansalaisten perusoikeussäännöstöä uudistetaan, sinne voitaisiin ottaa myös sellaisia perusoikeuksia, joilla on ohjelmallinen luonne, mutta joiden sitovuutta ei voida pitää ehdottomana. Esim. "oikeus virkistykseen ja lepoon" on tällainen ohjelmallinen sanonta, ja jos se olisi lakia sitova luonteeltaan, se aiheuttaisi melkoisen sotkun lain tulkinnassa.

Me siis lähdimme siitä, että kansalaisten perusoikeuksia on selvästi lisättävä, koska on myös huomattava, että jos perustuslaissa on tällaisia ohjelmanluonteisia, tavoitteellisia perusoikeuksia, se vaikuttaa lainsäädännön kehitykseen, lainsäätäjiin ja -valmistelijoihin myönteisesti tai - jos sanoisi - asioita eteenpäin viedä. Näitä kysymyksiä on jouduttu aikaisemminkin ratkomaan. Esim. kansainvälinen työjärjestö ILO hyväksyi jo arviolta toista kymmentä vuotta

sitten mm. suosituksen samapalkkaisuudesta, mutta meillä Suomessa hallitukset eivät halunneet tuoda tätä sopimusta ratifioitavaksi, koska meillä ei ollut asiaa koskevaa lainsäädäntöä. Tätä keskustelua käytiin mm. Paasion ensimmäisen hallituksen aikana, ja meidän naisjärjestömme ja monet muutkin järjestöt edellyttivät, että tällainen ratifiointi on suoritettava, mutta virkamiehistö vastusti. Mutta sen jälkeen kun tämä ratifiointi sitten suoritettiin, on kyllä niin moni asia muuttunut toiseksi.

Siis tällä tavalla, vaikka niitä ei ehkä kirjaimellisesti vielä voida toteuttaa, niin kuitenkin tällaisella perusoikeuksien luettelomisella perustuslaissa on oma merkityksensä. Oikeus asuntoon, oikeus sivistykseen, ne ovat hyvin tärkeitä meidän tavoitteitamme. Miksi niitä ei sitten kirjattaisi myös perustuslakiin, vaikka niiden sitovuudesta lainomaisina ei voidakaan säätää ainakaan tässä vaiheessa?

Kysymys omaisuuden suojasta on porvarilehtien toimesta nostettu pinnalle ikään kuin tärkeimmäksi asiaksi valtiosääntöuudistuksessa, mitä se ei todellakaan ole. Sosialidemokraatit tämän sinänsä aika lailla vaikean ja moniselkoisen asian yhteydessä lähtivät yksinkertaisesti puolueen periaateohjelmasta ja niistä päätöksistä, joita puolueen eri elimet ovat tehneet, ja me lähdemme siitä, että kysymys omaisuuden suojasta on otettava tässä uudistuksessa perusteellisen selvityksen ja uudelleenarvioinnin kohteeksi.

Me lähdemme siitä, että tärkeä on kysymys siitä, mistä omaisuuden lajista on kysymys. Meidän käsityksemme mukaan - siis komiteassa - on omaisuuden suojan voimakkuutta arvioitaessa otettava huomioon omaisuuden laji, jolloin mm. henkilökohtaiselle omaisuudelle ja yleensä pienomistukselle on annettava vahvempaa suojaa kuin muulle omaisuudelle. Rajankäynti on tietysti tavattoman vaikea eikä se ole selkeä meille komiteassakaan, jotka olemme istuneet satoja istuntoja ja lukee tuhansia sivuja tutkimuksia ja tekstejä, mutta kysymys onkin periaatteesta ja siitä, että tämä hyvin tärkeä kysymys, ei ainostaan

meidän käsityksemme mukaan, vaan koko yhteiskunnan kannalta, nyt saadaan selvitettyksi. On nimittäin niin, kuten me komiteassa totesimme, mikä kirjattiin myös meidän kannaksemme mietintöön, että yhteiskunnan kehityksen kannalta tärkeiden tuotantovälineiden, kuten perusteollisuuden, yksityisomistus ei ole mikään kansalaisille kuuluva perusoikeus tai yhteinen perusarvo, jonka olisi nautittava perustuslain suojaa. Se on epädemokraattinen etuoikeus, joka antaa valtaa harvoille ja on ristiriidassa niiden kansanvallan laajentamis- ja lisäämispyrkimysten kanssa, joihin on pyrittävä.

Me siis lähdimme siitä, että tuotantovälineittemme omistus on kysymys, jonka ei tarvitse nauttia välttämättä perustuslain suojaa. Tämä ei tarkoita sitä, että se olisi lainsuojatonta ja että kuka tahansa voisi mennä sitä ottamaan, vaan yksinkertaisesti sitä, että voitaisiin eduskunnassa, ei suinkaan ns. vaikeutetussa eli perustuslain säätämisyjärjestyksessä, vaan yksinkertaisen tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä tehdä ratkaisuja esim. suuryhtiöiden kansallistamisesta. Esim. Englannissahan on tällainen systeemi. Siellähän yksinkertainen enemmistö parlamentissa voi kansallistaa. Mutta tämä ei ollut ollenkaan oleellinen kysymys itse tässä keskustelussa, vaan porvarit ovat tämän tuoneet.

Tärkeintä koko tässä asiassa oli saada aikaan muutos nykyiseen valtiosääntöön ns. vaikeutetusta lainsäätämisyjärjestyksestä. Ensinnäkin lähdettiin siitä, että perustuslaista ei perustuslainsäätämisyjärjestysjärjestelmääkään noudattaen saisi poiketa muutoin kuin perustuslain sanamuotoa muuttamalla. Tämä tarkoittaa sitä, että itenäisyyden aikana on eduskunnan perustuslakivaliokunta noin 600 - 700 kertaa tehnyt päätöksen, jolloin tavallaan muutetaan perustuslakia, mutta ei kuitenkaan muuteta sen sanamuotoa, tehdään siitä poikkeama.

Tämä aseena porvarisenemmistöisen eduskunnan hallussa on ollut juuri se, joka on estänyt järkevän yhteiskuntapolitiikan. Se nähdään paraikaa, kun käsitellään eduskunnassa maapakettia ja monia muita